

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ННІ	Економіки та бізнес-освіти
Кафедра	Економіки та цифрового бізнесу
Спеціальність	051 Економіка
Форма навчання	заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Пужієнко Олексія Валерійовича

(прізвище, ім'я, по батькові здобувача)

на тему Розробка та обґрунтування стратегії управління
активами підприємства

науковий
керівник

к.е.н., доцент

Мацюра С.І.

Протокол засідання кафедри
економіки та цифрового бізнесу
від 09.06. 25р. № 12

Завідувач

кафедри

Радько В.М.

к.е.н..доцент

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-9.01

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-ОСВІТИ
(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра економіки та цифрового бізнесу

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____ В.М. Радько

“07” квітня 2025 року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРАЗДОБУВАЧУ

Пужієнко Олексію Валерійовичу

1. Тема роботи Розробка та обґрунтування стратегії управління активами підприємства

науковий керівник роботи к.е.н. доцент, Мацюра С.І.

затверджені наказом вищого навчального закладу від «04»квітня2025р. №

№ 151-ст (з/ф)

2. Строк подання здобувачем роботи 31.05.2025р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1 ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Розділ 2 АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПАТ «ПВП «КРИВБАС-ВИБУХПРОМ»

Розділ 3 ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ПВП «КРИВБАСВИБУХПРОМ»

Об'єктом дослідження у роботі виступають активи базового підприємства. а предметом дослідження - резерви та напрямки підвищення ефективності управління ними.

Метою дипломної роботи є підвищення ефективності функціонування та зміцнення ринкових позицій ПАТ «Кривбасвибухпром» за рахунок розробки та обґрунтування стратегії управління його активами.

4. Дата видачі завдання 04.04.2025р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи бакалавра	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Підготовка розділу 1	до 28.04.2025р.	28.04
2	Підготовка розділу 2	до 16.05.2025р.	16.05
3	Підготовка розділу 3	до 30.05.2025р.	30.05
4	Ресстрація завершеної дипломної роботи	до 31.05.2025р.	31.05
5	Отримання відгуку від наукового керівника	03-04.06.2025р.	4.06
6	Отримання зовнішньої рецензії	05-06.06.2025р.	6.06
7	Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат	02-09.06.2025р.	
8	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	03.06.2025р.	
9	Допуск кафедрою кваліфікаційної роботи до захисту	09.06.2025р.	
10	Підготовка студента до захисту в ЕК	до 17.06.2025р.	

Завдання підготував науковий керівник Мацюра С.І.

Завдання одержав здобувач _____ Пужієнко О.В.

Примітки:

1. Форму призначено для видачі завдання здобувачу на виконання кваліфікаційної роботи бакалавра і контролю за ходом роботи з боку кафедри.
2. Розробляється керівником кваліфікаційної роботи. Видається кафедрою.
3. Формат бланка А4 (210×297 мм), 2 сторінки.

АНОТАЦІЯ

Пужієнко О.В. Розробка та обґрунтування стратегії управління активами підприємства. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність – ДУЕТ - Кривий Ріг, 2025.

У дипломній роботі удосконалено теоретико-методичні підходи до обґрунтування стратегії управління активами підприємства з урахуванням галузевих особливостей.

Упорядковані методологічні підходи до аналізу ефективності формування та використання активів підприємства на основі аналізу динаміки та структури їх складових елементів, джерел їх утворення, доповнено методичні підходи щодо оцінки ефективності використання активів підприємства на основі аналізу його ділової активності.

На основі виконаної діагностики формування та використання активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» встановлено зміну тенденції формування структури джерел фінансування капіталу в бік збільшення темпів зростання власних джерел, за рахунок яких сформовано більшу частку активів підприємства; підприємство використовує комбіновану фінансову політику від консервативної до помірної. На основі визначених тенденцій та закономірностей виявлені резерви, а також розроблено стратегію управління активами підприємства.

В роботі запропоновано концептуально новий підхід до оцінки активів підприємства, що базується на комплексному використанні структурних та трендових підходів, а також фінансово-економічних методів і моделей.

Ключові слова: необоротні активи, оборотні активи, структура активів, баланс, джерела фінансування, ділова активність, рентабельність активів, економічний ефект.

ЗМІСТ

	стор.
Вступ	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ТА ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПІДПРИЄМСТВА	10
1.1. Узагальнення наукової думки щодо економічного змісту активів підприємства та основних підходів щодо ефективного управління ними	10
1.2. Методологія розробки та обґрунтування стратегії управління активами підприємства	18
1.3. Основні напрямки підвищення керованості активами підприємств	28
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПАТ «ПВП «КРИВБАС-ВИБУХПРОМ»	33
2.1. Організаційно-економічна характеристика ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» і зовнішніх умов його діяльності	33
2.2. Економічна оцінка складу та джерел фінансування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»	51
2.3. Аналіз ефективності використання активів підприємства	64
Висновки до розділу 2	72
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ПВП «КРИВБАСВИБУХПРОМ»	77
3.1. Розробка стратегії управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»	77
3.2. Економічне обґрунтування стратегії управління активами підприємства та планування фінансово-економічних показників діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»	84
Висновки до розділу 3	96
ВИСНОВИ	98
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	10
	5
ДОДАТКИ	11
	0

ВСТУП

Ефективність роботи промислового підприємства залежить, як відомо, від багатьох факторів: попиту на продукцію, що випускається, її конкурентоспроможності, технічного рівня виробництва, його відповідності сучасним вимогам, кваліфікації виробничого і управлінського персоналу тощо. Поряд з цим, проблема стратегії управління активами підприємства займає одне з першорядних місць в його діяльності. Активи підприємства – це економічні ресурси підприємства у формі сукупних матеріальних цінностей, які використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку.

Управління активами включає: формування та управління фінансово-експлуатаційними потребами в обігових коштах; управління дебіторською заборгованістю; стратегію фінансування поточних активів; управління джерелами формування оборотного капіталу; управління необоротними активами; управління фінансуванням необоротних активів; управління грошовими коштами і короткостроковими фінансовими вкладеннями. Питання управління активами підприємств стають все більш актуальними.

Сучасна господарська практика потребує прийняття як зважених, так і нетрадиційних рішень, які базуються на глибокому синтезі досягнень сучасної фінансової теорії та досвіді фінансового управління. Ефективно управляючи активами, можна достатньо швидко досягти позитивних результатів у фінансовому оздоровленні підприємства. Незважаючи на це, в даний час принципи управління активами в повній мірі не пророблені у вітчизняній науковій та методичній літературі, що відбивається на практиці: комплексної політики управління активами немає у переважної більшості українських підприємств.

Управління активами в першу чергу має передбачати визначення оптимальної величини, розробку варіантів фінансування та забезпечення

ефективності їх використання. Оптимальна величина активів повинна, з однієї сторони, забезпечувати безперебійне ефективне функціонування підприємства, з іншої – мінімізувати наявність недіючих поточних активів.

Проблема ефективного управління активами є притаманною не лише для України. На думку аналітиків в основі краху більшості західних компаній лежить відсутність готівки, а не відсутність замовлень. При переході до ринкової економіки, коли українські підприємства зіштовхнулися з необхідністю самостійно визначати потребу в усіх оборотних активах та управляти ними практика показала, що існуючі розробки не відповідають вимогам часу. Відсутність відлагоджених механізмів управління фондами обігу стала однією з причин зростання заборгованості та відсутності грошових коштів у підприємств. Першочерговими проблемами стали: управління запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами, визначення джерел фінансування.

Питання управління оборотними активами підприємств стали об'єктом досліджень таких вітчизняних та зарубіжних вчених, як І.О. Бланк, М.Д. Білик, Ю.В. Бутинець, Л.С. Васильєва, М.Р. Коваленко, Г.О. Крамаренко та інші. Однак, проблеми формування та використання оборотних активів підприємств гірничодобувної галузі, до яких відноситься ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром», ще не повністю розкриті і потребують подальшого вивчення.

Метою дипломної роботи є підвищення ефективності функціонування та зміцнення ринкових позицій ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» за рахунок розробки та обґрунтування стратегії управління його активами.

Для досягнення поставленої мети у роботі слід вирішити ряд наступних завдань:

- 1) узагальнити наукову думку щодо економічного змісту активів підприємства та основних підходів щодо ефективного управління ними;
- 2) визначити методологію розробки та обґрунтування стратегії управління активами підприємства;

- 3) окреслити основні напрямки підвищення керованості активами підприємств;
- 4) надати організаційно-економічну характеристику ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» і зовнішніх умов його діяльності;
- 5) здійснити економічну оцінку складу та джерел фінансування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром»;
- 6) проаналізувати ефективність використання активів підприємства;
- 7) розробити стратегію управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» та надати їй економічне обґрунтування.

Об'єктом дослідження у роботі виступають активи базового підприємства. а предметом дослідження - резерви та напрямки підвищення ефективності управління ними.

Базою дослідження виступало ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром».

Під час дослідження проблеми управління активами базового підприємства були використані такі методи: метод літературного пошуку; метод статистичного дослідження; метод табличного подання інформації; метод узагальнення представленої інформації; метод порівняння; метод абсолютних різниць; метод аналізу коефіцієнтів. Також використовувався пакет прикладних комп'ютерних програм для здійснення фінансово-економічних розрахунків та прогнозування.

При написанні дипломної роботи було використано наступні інформаційні джерела: підручники, монографії, навчальні посібники з профільних питань дослідження, а також періодичні наукові видання (журнали, газети, збірники наукових праць учасників тематичних наукових конференцій), автореферати дисертаційних досліджень науковців, інформаційні джерела мережі Інтернет.

Науково-дослідницькі результати, які виносяться на захист:

- 1) встановлено, що існує реальна потреба в опрацюванні інноваційних підходів до оцінки ефективності формування та використання активів підприємства з урахуванням комплексної стратегії його розвитку

підприємства та впровадженні ефективного механізму управління активами підприємства;

2) діагностовано, що вартість активів упродовж аналізованого періоду зменшувалася, їх структура є неоптимальною з точки зору співвідношення оборотних та необоротних активів, монетарних та немонетарних активів, дебіторської та кредиторської заборгованостей; має місце зменшення коефіцієнту реальної вартості майна;

3) ефективність використання активів погіршується, про що свідчить зниження показника рентабельності як усіх активів, так і їх складових;

4) виконана оцінка ефективності використання активів підприємства через аналіз ділової активності підприємства показала, що внаслідок недостатніх темпів зростання вартості активів ділова активність підприємства зменшувалася;

5) основними резервами поліпшення формування та використання активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» є покращення структури основних засобів за рахунок збільшення їх активної частини, покращення структури оборотних активів за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, збільшення частки власних джерел фінансування активів внаслідок збільшення обсягів виконаних робіт.

Практичне значення результатів дипломної роботи полягає в тому, що реалізація у ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» пропозицій автора щодо напрямків підвищення ефективності управління активами підприємства дозволить сформувати додаткові конкурентні переваги підприємства на ринку ЗРС і отримати покращення фінансових результатів діяльності за рахунок їх реалізації.

Дипломну роботу виконано автором цілком одноосібно, здійснені в роботі пропозиції узгоджено із науковим керівником та спеціалістами з економічних питань ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром».

Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків,

списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи 109 сторінки (5; 24; 44; 21; 7), у тому числі 31 таблиця, 9 рисунків, 11 додатків.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗРОБКИ ТА
ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ
ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Узагальнення наукової думки щодо економічного змісту активів підприємства та основних підходів щодо ефективного управління ними

Фінансовий стан підприємства і його стабільність значною мірою залежать від того, яке майно є в розпорядженні підприємства, в які активи вкладено капітал і який дохід вони приносять.

Сучасна теорія менеджменту діяльності підприємства заснована на концепції управління активами, але не надає єдиного визначення їх сутності та трактування сутності стратегії управління активами підприємства.

Поняття стратегічних активів увійшло в сучасний менеджмент із ресурсної теорії, яка має за мету пояснити створення, використання і відновлення конкурентних переваг в термінах ресурсів фірми. Ключові положення ресурсної теорії за Б.Вернерфельтом [59] зводяться до наступного.

1. Існують систематичні відмінності в організаціях, що обумовлені відмінностями в ресурсах, якими управляють організації, і які необхідні для реалізації стратегії.

2. Ресурси нерівномірно розподілені серед фірм, що у свою чергу є причиною або конкурентних переваг, або уразливості організації.

3. Ресурси відносно нерухомі. Якщо конкурентна перевага фірми заснована на володінні яким-небудь ресурсом, фірми намагаються блокувати або уповільнювати розповсюдження даних ресурсів через бар'єри.

4. Стратегія великої організації включає досягнення рівноваги між експлуатацією існуючих ресурсів і розвитком нових.

Ідеї Б. Вернерфельта не користувалися попитом до 1990 року, коли широку популярність набула концепція динамічних можливостей К.Прахалада та Г.Хамела [39]. Обидві теоретичні підходи акцентують увагу на підтримці і розвиткові внутрішніх можливостей організації.

Всі ресурси можуть знаходитися у розпорядженні компанії, за допомогою них компанія може створювати та підтримувати свої конкурентні переваги. Якщо ресурси затребувані підприємством, то вони перетворюються на фактори виробництва. Ті з них, які створюють додану цінність та/або завдяки своїм певним параметрам дають змогу формувати переваги порівняно з іншими підприємствами, стають активами[14, с. 197-198].

Колектив науковців на чолі із А.М. Поддєрьогіним зазначає, що для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати у своєму розпорядженні визначене майно, що належить йому на правах власності або володіння. Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку [46, с. 86-89]. Отже, даний підхід теж підтримує сутність ресурсної теорії походження активів, але автори не визначають стратегічного характеру процесу управління активами підприємства.

Основні характеристики активів підприємства, як об'єкта фінансового управління, полягають в наступному.

1. Активи являють собою економічні ресурси підприємства в різних видах, які використовуються в процесі здійснення господарської діяльності. Вони формуються для конкретних цілей здійснення цієї діяльності в відповідності до місій і стратегій економічного розвитку підприємства і в формі сукупних майнових цінностей характеризують основу його економічного потенціалу. Предметне поняття активів як економічних

ресурсів проявляється перш за все в сфері економічних відносин, а більш конкретно – в економічній сфері діяльності підприємства. Відповідно, будучи носієм економічних характеристик, активи являються об’єктом економічного управління будь-яких макроекономічних господарюючих систем .

2. Активи являються майновими цінностями підприємства, які формуються за рахунок інвестованого в них капіталу. Вкладений в новий або бізнес, який розвивається, капітал матеріалізується в формі активів підприємства. Між категоріями капітал і активи існує тісний зв’язок: активи можуть розглядатись як об’єкт інвестування капіталу, а капітал – як економічний ресурс, призначений для інвестування в активи. Тільки шляхом інвестування в активи капітал як накопичена цінність включається в економічний процес.

На думку, Г.В.Савицької, до активів підприємства належать нерухомість підприємства, а також оборотні кошти, у тому числі у сфері виробництва і сфері обігу (рис. 1.1).

Рис.1.1. Групування активів підприємства[44, с.484]

Наведене групування активів підприємства відображає склад балансу підприємства в частині його активів. Головною ознакою такого групування статей активів балансу є ступінь їх ліквідності. За цією ознакою всі активи підприємства поділяються на довгострокові (основний капітал) та оборотні активи.

Кошти підприємства можуть використовуватися як у його внутрішньому обороті, так і за його межами (дебіторська заборгованість, довгострокові і короткострокові фінансові вкладення, кошти на рахунках у банках).

Залежно від ступеня схильності до інфляційних процесів усі активи підприємства класифікують на монетарні і немонетарні. До монетарних активів відносять засоби і зобов'язання в грошовій одиниці (кошти, депозити, короткострокові фінансові вкладення, кошти у розрахунках. До немонетарних активів відносять основні засоби, незавершене капітальне будівництво, виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари для продажу.

Після встановлення економічного змісту активів підприємства визначимо концепцію управління ними.

Г.В. Савицька вважає, що розміщення коштів підприємства має дуже велике значення у фінансовій діяльності підприємства і підвищенні її ефективності[44, с. 483]. Від того, які інвестиції вкладено в основні і оборотні кошти, скільки їх перебуває у сфері виробництва і обігу, у грошовій і матеріальній формах, наскільки оптимальне їх співвідношення, багато в чому залежать результати виробничої і фінансової діяльності. Якщо створені виробничі потужності підприємства використовуються недостатньо повно через відсутність матеріальних ресурсів, то це негативно позначається на фінансових результатах діяльності підприємства і його фінансовому стані. Те саме відбувається, якщо створено зайві виробничі запаси, які не можна швидко переробити на наявних виробничих потужностях. Унаслідок цього заморожується капітал, сповільнюється його оборотність і, як наслідок.

погіршується фінансовий стан. Навіть, при гарних фінансових результатах, високому рівні рентабельності підприємство може зазнати фінансових труднощів, якщо воно нераціонально використовувало свої фінансові ресурси, вклавши їх у понаднормативні виробничі запаси або допустивши велику дебіторську заборгованість. Задля уникнення зазначених проблем на підприємстві повинна розроблятися стратегія управління активами підприємства.

Розглянемо більш детально сутність стратегії управління активами підприємства. Так, К. Бурман вважає, що управління активами - діяльність комерційної організації по прибутковому (з мінімальним ризиком) розміщенню власних і притягнених засобів. Головна мета системи управління активами - добитися найвищих кінцевих результатів при раціональному використанні усіх видів активів[10,с. 19-22].

Практики системи управління активами у особі С. Грачева та корпорації ERP зазначають, що управління активами - діяльність комерційної організації по прибутковому (з мінімальним ризиком) розміщенню власних і притягнених засобів[13].

Управління активами підприємства - процес, спрямований на підвищення ефективності діяльності організації. Усе, що стосується активів компанії, вимагає не лише зваженого підходу, але і особливого відношення, оскільки саме управління активами підприємства має значуща вага в процесі отримання доходу, а разом з нею - і прибули компанією. Активи - і матеріальні, і нематеріальні, в натуральному вираженні і в грошовому, важливо не лише зберегти, але і примножити, адже основна мета існування комерційного підприємства - отримання прибутку при мінімальних витратах часу і активів[13].

Так, теоретик фінансового управління, Поддєрьогін А.М. [46, с. 81-89] виокремлює такі етапи управління активами підприємства:

- 1) формування та управління фінансово-експлуатаційними потребами в обіговихкоштах;

- 2) управління дебіторською заборгованістю;
- 3) стратегію фінансування поточних активів;
- 4) управління джерелами формування оборотного капіталу;
- 5) управління необоротними активами;
- 6) управління фінансуванням необоротних активів;
- 7) управління грошовими коштами і короткостроковими фінансовими вкладеннями.

З наведеного підходу видно, що Поддєрьогін А.М. для управління активами використовує підхід, заснований на управлінні їх складовими.

Отже, управління активами – це складний процес. Його складність залежить від таких умов, як обсяг оборотного капіталу, що використовується в операційному процесі, різні види активів, що формуються за рахунок обсягу оборотного капіталу, прискорення обороту капіталу і забезпечення постійної платоспроможності підприємства тощо.

Система управління оборотними активами представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізації й оптимізації структури джерел їх фінансування.

На думку Верби В.А., система управління активами підприємства розробляється за такими основними етапами:

- 1) аналіз активів підприємства у попередньому періоді;
- 2) визначення принципів підходів щодо формування активів підприємства;
- 3) оптимізація обсягу активів;
- 4) оптимізація співвідношення постійної та змінної частин активів;
- 5) забезпечення необхідної ліквідності активів;
- 6) забезпечення підвищення рентабельності активів.
- 7) забезпечення мінімізації втрат активів у процесі їх використання;
- 8) формування принципів, що визначають фінансування окремих видів активів;

9) оптимізація структури джерел фінансування активів [12, с.495].

На першому етапі результати аналізу дозволяють визначити загальний рівень ефективності управління активами на підприємстві та виявити основні напрями його підвищення в майбутньому періоді.

На другому етапі аналіз відображає загальну ідеологію фінансового управління підприємством із позицій прийнятного співвідношення рівня прибутковості та ризику фінансової діяльності. Активи визначають вибір визначеного типу політики їх формування. З наукової точки зору виділяються три принципові підходи щодо формування оборотних активів підприємства – консервативний, помірний і агресивний.

Консервативний підхід передбачає повне забезпечення поточної потреби в усіх видах активів, що забезпечують нормальний хід операційної діяльності; створює високі розміри їх резервів на випадок непередбачених складнощів у забезпеченні підприємства сировиною та матеріалами, погіршення внутрішніх умов виробництва продукції, затримки оплати дебіторської заборгованості, активізації попиту покупців тощо. Такий підхід гарантує мінімізацію операційних і фінансових ризиків, але негативно впливає на ефективність використання активів – їх оборотність і рівень рентабельності.

Помірний підхід спрямований на забезпечення повного задоволення поточної потреби в усіх видах активів і створення нормальних страхових їх розмірів на випадок збоїв у ході операційної діяльності підприємства. При такому підході забезпечується оптимальне співвідношення між рівнем ризику та рівнем ефективності використання фінансових ресурсів.

Агресивний підхід полягає в мінімізації усіх форм страхових резервів за окремими видами активів. При відсутності збоїв у ході операційної діяльності він забезпечує найбільш високий рівень ефективності їх використання. Проте будь-які збої в ході операційної діяльності призводять до суттєвих фінансових втрат через скорочення обсягу виробництва та реалізації продукції.

Отже, вищеназвані принципові підходи щодо формування активів підприємства, відображуючи різні співвідношення рівня ефективності їх використання і ризику, у кінцевому рахунку визначають суму цих активів і їх рівень відносно обсягу операційної діяльності.

На третьому та четвертому етапах оптимізація повинна виходити з вибраного підходу щодо формування активів, забезпечуючи заданий рівень співвідношення ефективності їх використання і ризику.

На п'ятому етапі з урахуванням обсягу й графіка майбутнього платіжного обороту повинна бути визначена частина активів у формі коштів, високо- і середньо-ліквідних активів.

На шостому етапі в межах забезпечення підвищення рентабельності активів вирішуються наступні завдання. Активи повинні приносити визначений прибуток при їх використанні у виробничо-збутовій діяльності підприємства. Водночас, окремі види активів можуть приносити підприємству прямий прибуток у процесі фінансової діяльності у формі відсотків і дивідендів. Тому складовою частиною розроблюваної політики є забезпечення своєчасного використання тимчасово вільного залишку грошових активів для формування ефективного портфеля короткострокових фінансових вкладень.

В межах оптимізації структури джерел фінансування активів на основі раніше визначених принципів фінансування у процесі розробки системи управління активами формуються підходи до вибору конкретної структури джерел фінансування, їх приросту з урахуванням тривалості окремих стадій фінансового циклу й оцінки вартості залучення окремих видів капіталу.

На управління активами здійснює вплив система розроблених на підприємстві фінансових нормативів. Основними з таких нормативів є: норматив власних оборотних активів підприємства, система нормативів оборотності основних видів оборотних активів і тривалості операційного циклу в цілому, система коефіцієнтів ліквідності оборотних активів,

нормативне співвідношення окремих джерел фінансування оборотних активів та інші.

Таким чином, активи підприємства являють собою майновими цінностями підприємства, які формуються за рахунок інвестованого в них капіталу. Управління активами базується управлінні їх складовими. Стратегія управління активами полягає у визначенні таких підходів до формування та використання активів, при яких підприємство здатно отримати максимальний результат.

Стратегія управління активами підприємства – це сукупність управлінських дій по забезпеченню цілей діяльності підприємства за допомогою ефективного розподілу та координації активів підприємства.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства в майбутньому періоді процес формування його активів повинен носити цілеспрямований характер. Основною метою формування активів підприємства є виявлення і задоволення потреби в окремих їхніх видах для забезпечення операційного процесу, а також оптимізація їх складу для забезпечення умов ефективної господарської діяльності.

1.2. Методологія розробки та обґрунтування стратегії управління активами підприємства

Для обґрунтування стратегії управління активами підприємства різні науковці пропонують різні підходи.

Так, Чебанова Н. В., Савицька Г.В. та інші автори зазначають, що для обґрунтування стратегії управління активами підприємства доцільно використати ряд загальноекономічних методів, до числа яких відносять горизонтальний та вертикальний аналіз балансу підприємства в частини його активів [44, 55].

В.А. Василенко В. А. та Т.І. Ткаченко [11, с. 154] визначають, що в основі обґрунтування стратегії управління активами підприємства повинні

лежати показники ефективності їх формування та використання у розрізі груп активів:

I. Для нематеріальних активів: віддача нематеріальних активів, знос та придатність нематеріальних активів, рентабельність нематеріальних активів.

1) Частка у нематеріальних активах:

$$Ч_{\text{на}} = \frac{\text{Залишкова вартість нематеріальних активів}}{\text{Активи}}; \quad (1.3)$$

2) Коефіцієнт зносу нематеріальних активів ($K_{\text{зн}}$) – рівень фізичного і морального зносу нематеріальних активів. Позитивною тенденцією вважається зменшення даного показника, який розраховується так:

$$K_{\text{зн}} = \frac{\text{Знос нематеріальних активів}}{\text{Первісна вартість нематеріальних активів}}; *100; \quad (1.4)$$

3) Оборотність нематеріальних активів (обороти), ресурсвіддача, коефіцієнт трансформації ($K_{\text{т}}$) – цей показник показує, скільки отримано чистої виручки від реалізації продукції на одиницю коштів, інвестованих в нематеріальні активи. Розраховується показник за формулою:

$$K_{\text{т}} = \frac{\text{Чиста виручка від реалізації продукції}}{\text{Нематеріальні активи}}; \quad (1.5)$$

4) Рентабельність нематеріальних активів за чистим прибутком ($R_{\text{на}}$)-цей показник демонструє, скільки припадає чистого прибутку на одиницю інвестованих в нематеріальні активи коштів. Позитивними для підприємства вважається зростання цього показника.

$$R_{\text{на}} = \frac{\text{чистий прибуток}}{\text{нематеріальні активи}}; \quad (1.6)$$

II. Для необоротних активів: фондвіддача, фондомісткість, знос та придатність основних засобів.

Фондомісткість (Фм) представляє собою показник зворотній фондвіддачі, за допомогою якого можна визначити величину основних засобів, яка припадає на одиницю вартості випуску відповідного виду продукції і розраховується за формулою:

$$\Phi_M = \frac{OF}{Tn, Чn, Вn} \quad (1.7)$$

Показник фондомісткості продукції формує уявлення про необхідну величину основних засобів, необхідних для виробництва певного виду продукції.

Для оцінки використання основних засобів доцільно застосовувати показник їх рентабельності, який характеризує відношення прибутку до середньорічної первісної їх вартості і розраховується за такою формулою:

$$P_{Oz} = \frac{\Pi}{Вп.сер.} * 100, \quad (1.8)$$

де Π - прибуток підприємства від його (операційної) загальної діяльності, грн.;

$Вп.сер.$ - первісна середньорічна вартість основних засобів підприємства, грн.

Коефіцієнт приросту основних засобів ($K_{пр}$):

$$K_{пр} = (В_{зал.п.р} - В_{зал.б.р}) / В_{зал.б.р}, \quad (1.9)$$

де $В_{зал.п.р}$ - залишкова вартість основних засобів поточного року;

$В_{зал.б.р}$ - залишкова вартість основних засобів базового року.

Коефіцієнт спрацьованості основних засобів ($K_{спр.}$) визначається:

$$K_{спр.} = \sum OЗ_{спр} / \sum Вп, \quad (1.10)$$

де $\sum OЗ.спр$ - сума зносу основних засобів;

$\sum Вп.$ - сума первісної вартості основних засобів.

Коефіцієнт придатності ($K_{придат}$). Визначається відношенням залишкової вартості основних засобів до їх повної вартості або різницею між одиницею і коефіцієнтом спрацювання:

$$K_{придат} = Вз / Вп, \quad (1.11)$$

де V_z – залишкова вартість основних засобів;
 V_p – повна вартість основних засобів.

$$K_{\text{придат}} = 1 - K_{\text{спрац.}}, \quad (1.12)$$

де $K_{\text{спрац.}}$ – коефіцієнт спрацьованості основних засобів.

Крім того, для визначення факторів впливу на ефективність використання основних засобів слід здійснити факторний аналіз фондovіддачі.

Способом абсолютних різниць визначимо зміну фондovіддачі основних засобів за рахунок:

- частки активної частини основних засобів:

$$\Delta \Phi_{V(\text{Ч}^a)} = \Delta \text{Ч}^a * \text{Ч}_0^M * \Phi_{V_0}^M; \quad (1.13)$$

- частки машин і обладнання в активній частині основних засобів:

$$\Delta \Phi_{V(\text{Ч}^M)} = \text{Ч}_1^a * \Delta \text{Ч}^M * \Phi_{V_0}^M; \quad (1.14)$$

- фондovіддачі діючого обладнання:

$$\Delta \Phi_{V(\Phi_{V}^M)} = \text{Ч}_1^a * \text{Ч}_1^M * \Delta \Phi_{V}^M. \quad (1.15)$$

Вплив цих факторів на обсяг виробництва продукції встановлюється множенням зміни фондovіддачі за рахунок кожного фактора на фактичну середньорічну величину ОЗ, а зміна середньорічної вартості основних засобів - на базовий рівень їхньої фондovіддачі.

III. Для оборотних активів. Найважливішими показниками ефективності використання оборотних активів суб'єктів господарювання є наступні показники:

1. Коефіцієнт рентабельності оборотних активів ($P_{\text{ОБА}}$). Він характеризує рівень прибутковості оборотних активів що використовуються у звітному періоді. Розраховується за формулою:

$$P_{\text{ОБА}} = \frac{ЧП_{\text{РП}}}{O_{\text{Б}} A}, \quad (1.16)$$

де $ЧП_{\text{РП}}$ - сума чистого прибутку суб'єкту господарювання від реалізації продукції у періоді, що розглядається;

$O_{\text{Б}} A$ - середня сума всіх оборотних активів суб'єкту господарювання, що використовується у періоді, що розглядається.

Слід відмітити, що коефіцієнт рентабельності оборотних активів може бути розрахований в розрізі рентабельності оборотних активів сформованих за рахунок власних джерел фінансування, та сформованих за рахунок залучених і запозичених джерел.

2. Оборотність активів у днях (Од) - час повного кругообігу оборотних активів. Визначається за формулою:

$$Oд = \frac{CЗ}{D:P}, \quad (1.17)$$

де $CЗ$ - середній залишок оборотних активів;

D - кількість днів у періоді, що аналізується;

P - виручка від реалізації.

Середній залишок оборотних активів в цілому обчислюється за формулою середньої хронологічної. Для цього беруться підсумки залишків 2-го розділу активу балансу і за формулою середньої арифметичної визначають середньорічний залишок.

3. Коефіцієнт оборотності (кількість оборотів) - це кількість оборотів, що роблять оборотні активи за період що аналізується. Цей коефіцієнт характеризує розмір обсягу виручки від реалізації (P) в розрахунку на одну гривню оборотних активів, їх середній залишок ($CЗ$). Він визначається за формулою:

$$Kо = P:CЗ \quad (1.18)$$

4. Коефіцієнт завантаження активів в обороті ($Kз$). Він показує суму оборотних активів, що авансуються на 1 грн. виручки від реалізації, визначається за формулою:

$$Kз = [CЗ:P] 100, \quad (1.19)$$

де 100 - переведення грн. у копійки.

Коефіцієнт завантаження активів в обороті - величина обернена до коефіцієнта оборотності оборотних активів. Що менший коефіцієнт завантаження активів, то ефективніше вони використовуються [8, с.155-156].

Знов таки, розрахунок всіх наведених вище показників може бути здійснений окремо для всіх джерел формування оборотних активів.

Крім того, при аналізі ефективності управління оборотними активами доцільним вважається визначення надлишку чи нестачі джерел їх формування. Надлишок чи нестача планових джерел коштів для формування запасів є одним із критеріїв оцінювання фінансової стійкості підприємства, відповідно до якого виділяють чотири типи фінансової стійкості.

1. Абсолютна короткострокова фінансова стійкість, якщо запаси (3) менші від суми власного оборотного капіталу:

$$3 < BOK; K = \frac{BOK}{3} > 1. \quad (1.20)$$

2. Нормальна короткострокова фінансова стійкість, при якій запаси більші від власного оборотного капіталу, але менші від планових джерел їхнього покриття:

$$BOK < 3 < Дж_{cm}; K = \frac{Дж_{cm}}{3} > 1. \quad (1.21)$$

3. Нестійкий (передкризовий) фінансовий стан, при якому порушується платіжний баланс, але зберігається можливість і відновлення рівноваги платіжних засобів і платіжних зобов'язань за рахунок залучення тимчасово вільних джерел засобів ($Дж_{me}$) в оборот підприємства: непростроченої заборгованості персоналу з оплати праці, бюджету за податковими платежами, органам соціального страхування і т. ін. Але оскільки капітал у запасах перебуває доволі тривалий час, а терміни погашення цих зобов'язань настануть дуже скоро, то вкладення коротких грошей у довгі активи може викликати значні фінансові труднощі для підприємства.

$$3 = Дж_{cm} + Дж_{me}; K = \frac{Дж_{cm}}{3} < 1. \quad (1.22)$$

4. Кризовий фінансовий стан (підприємство на грані банкрутства), при якому

$$Z < ДЖ_{cm} + ДЖ_{me}; K = \frac{ДЖ_{cm}}{3} < 1. \quad (1.23)$$

Рівновага платіжного балансу в цій ситуації забезпечується за рахунок прострочених платежів з оплати праці, позичок банку, постачальникам, бюджету і т. ін. А це означає, що підприємство перебуває в кризовій ситуації. Якщо на підприємстві матеріальні запаси більші від власного оборотного капіталу, але менші від суми планових джерел їх фінансування, то його фінансовий стан можна класифікувати як нормальний.

Такі економісти як Верба В.А. [12, с. 494-496], Котляр М.Л.[29, с. 102-103], А. М. Поддєрьогін [46, с. 294-295] для розробки та обґрунтування стратегії управління активами підприємства пропонують використовувати результати діагностики наступних показників.

1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії):

$$КФН = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Загальна валюта нетто – баланс}}. \quad (1.24)$$

Він показує, яка частина активів підприємства сформована за рахунок власних і притриманих до них джерел коштів.

2. Частка чистих активів в загальній валюті балансу:

$$ЧЧА = \frac{\text{Чисті активи підприємства}}{\text{Загальна валюта нетто – баланс}} \quad (1.25)$$

3. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу - показує, яку частину активів підприємства сформовано за рахунок залучених коштів довгострокового та короткострокового характеру:

$$КЗК = \frac{\text{Позикові кошти}}{\text{Загальна валюта нетто – баланс}} \quad (1.26)$$

4. Коефіцієнт фінансової залежності:

$$КФЗ = \frac{\text{Загальна валюта нетто – баланс}}{\text{Власний капітал підприємства}} \quad (1.27)$$

Це обернений показник до коефіцієнта фінансової незалежності. Він показує, яка сума активів припадає на гривню власних коштів. Якщо його величина дорівнює 1, то це означає, що всі активи підприємства сформовані тільки за рахунок власного капіталу.

5. Коефіцієнт поточної заборгованості:

$$КПЗ = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{\text{Загальна валюта \dots нетто – балансу}} \quad (1.28)$$

Показує, яку частину активів сформовано за рахунок позикових ресурсів короткострокового характеру.

6. Коефіцієнт стійкого фінансування:

$$K_{cf} = \frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Загальна валюта нетто – балансу}} \quad (1.29)$$

Характеризує, яку частину активів балансу сформовано за рахунок стійких джерел. Якщо підприємство не бере довгострокових кредитів і позик, то величина K_{cf} буде збігатися з величиною коефіцієнта фінансової незалежності.

Від того, на скільки оптимально поєднуються окремі види активів балансу і, зокрема, основний і оборотний капітал та, відповідно, постійні і змінні витрати підприємства, залежить фінансова стійкість підприємства. Взаємозв'язок між обсягом виробництва, постійними і змінними витратами описується показником виробничого (операційного) левериджу, від рівня якого залежить прибуток підприємства і його фінансова стійкість.

Обчислюють рівень операційного левериджу відношенням темпів приросту бруто-прибутку $\Delta\P\%$ (до виплати процентів та податків) до темпів приросту фізичного обсягу продаж у натуральних чи умовно-натуральних одиницях чи до темпів приросту виручки:

$$Кол = \frac{\Delta\P\%}{\Delta VPP} \quad (1.30)$$

$$Кол = \frac{\Delta\P\%}{\Delta BP\%} \quad (1.31)$$

Він показує ступінь чутливості операційного прибутку до зміни обсягів продаж. Можна сказати, що до вищого ризику схильне те підприємство, яке має вищий операційний важель.

На нашу думку, обґрунтування стратегії управління активами підприємства повинне здійснюватися за допомогою декількох методів, які включають:

- 1) динамічний аналіз активів підприємства за даними фінансової звітності;
- 2) конкурентний аналіз активів підприємства;
- 3) динамічний та конкурентний аналіз показників ефективності використання активів підприємства у розрізі їх окремих груп.

Окрім того, для оцінки вартості активів та обрання стратегії їх управління на підприємстві необхідно застосовувати загальноприйняті у світовій практиці інструменти оцінки, яка передбачає:

- оцінку активів з урахуванням вартості гудвілу;
- оцінку активів за ринковою вартістю акцій підприємства.

Такі підходи дозволять досягти максимальної інтеграції системи менеджменту вітчизняних підприємств у світову практику управління.

На сьогодні є дуже ефективною можливість автоматизації досліджень наявної проблеми на підставі використання сучасної обчислювальної техніки та програмного забезпечення. З цією метою необхідно скористатися комп'ютерними програмами стосовно аналізу фінансової стійкості підприємства та розв'язання проблем щодо її погіршення, а також можливістю побудови електронних таблиць у середовищі MicrosoftExcel.

1.3. Основні напрямки підвищення керованості активами підприємств

В умовах ринкової економіки запорукою ефективності діяльності підприємства вважається раціональне управління його активами, що є

особливо актуальним під час економічної кризи.

Основною проблемою формування активів підприємства та основною причиною зниження фінансової стійкості вітчизняних підприємств є наявність значної дебіторської заборгованості[12,13,14].

Значних успіхів в зниженні загальної потреби в оборотних активах можна досягти напрацювавши ефективну політику управління дебіторською заборгованістю. Невиправдана дебіторська заборгованість є іммобілізацією власного капіталу, а перевищення її певного рівня може призвести до втрати ліквідності і навіть зупинки виробництва. Така ситуація досить характерна для національної економіки з її хронічними неплатежами.

Найбільш відомим інструментом інкасації дебіторської заборгованості є надання знижок за швидку оплату продукції. Багато підприємств використовують цей інструмент для прискорення повернення дебіторської заборгованості, однак роблять це інтуїтивно, без серйозних розрахунків, допускаючи при цьому помилки. Застосування механізму знижок за швидку оплату доцільне лише постійним клієнтам при суровому дотриманні ними платіжної дисципліни за термінами та сумами.

Нетрадиційним для національних підприємств, хоча і достатньо перспективним є такий інструмент повернення дебіторської заборгованості як факторинг – продаж дебіторської заборгованості. Це пояснюється високим ризиком неповернення дебіторської заборгованості в наших умовах, досить високими цінами на факторингові послуги, хоча і за кордоном ціни на подібні послуги вище, ніж, наприклад, процентна ставка банківського кредиту. В наших умовах факторинг існує в більшості випадків у вигляді «сірих» схем[43].

Управління власними грошовими коштами і способи залучення грошових коштів в оборот підприємства є найменш розробленим в національній практиці. В розвинутих країнах досить широко використовується спосіб резервування власних оборотних активів в легкорезалізуемі цінні папери. Для розрахунку оптимальної величини

продажу цінних паперів використовуються моделі Баумоля, Міллера-Орра та інші, що дозволяють планувати як стабільні так і змінні грошові потоки[37]. На жаль, цей метод управління грошовими потоками поки що недоступний більшості національних виробників через відсутність в країні надійних цінних паперів, традиційної недовіри до фінансових інструментів тощо.

Однією з найважливіших складових управління оборотними активами є вибір способу їх фінансування. Найбільш поширеним а підчас і єдиним способом фінансування оборотних активів є кредиторська заборгованість. В більшості випадків сучасна ринкова логіка визначення необхідності в оборотних активах має наступний вигляд: спочатку визначається необхідність в валовому оборотному капіталі для підтримки ділової активності в планових обсягах, потім оцінюються можливості використання в обороті підприємства кредиторської заборгованості та інших залучених коштів. Необхідність у власному оборотному капіталі визначається по остаточному принципу. Уміле управління кредиторською заборгованістю, дозволяє їм значно скоротити потребу в власних грошових коштах. Але слід пам'ятати, що фінансування за рахунок боргів – це добре, але до певної межі. Забагато боргів посилюють ризик і підвищують потенціальну загрозу неплатоспроможності[40,54].

Планування можливостей використання кредиторської заборгованості в якості джерела фінансування має свої особливості. Величина і строк обороту кредиторської заборгованості залежить від умов кредиту постачальників. Тому, як правило, необхідно оцінити наступні моменти: чи є дані умови надання кредиторської заборгованості загальними для даної галузі та регіону; чи може змінитися позиція на ринку і якщо да, то як; наскільки сильні економічні зв'язки постачальників і т.і. Використання короткострокових кредитів для фінансування поточних потреб не є сьогодні популярним, що пояснюється їх дороговизною. Відмова від таких кредитів не завжди правомірна. При фінансуванні проекту, як правило, використовуються як власні, так і позикові кошти і ціна джерел

фінансування має розраховуватись як середньозважена величина. Прийняття впровадження ціни якого-небудь одного джерела може привести до помилкових висновків. При наявності на підприємстві розробленої ринкової стратегії поведінки залучення капіталу збільшує можливості фірми по розширенню діяльності, дозволяє використати ефект фінансового важеля, підвищити рентабельність власного капіталу. В іншому випадку банківські кредити замість забезпечення росту компанії, її фінансового оздоровлення можуть спровокувати кризову ситуацію.

Наслідком впровадження ефективної політики управління оборотними активами мають стати:

- забезпечення безперебійної роботи підприємства;
- зниження обсягів вільних поточних активів, і, як наслідок, зниження витрат на їх фінансування;
- прискорення обороту оборотних активів;
- максимізація прибутку підприємства при збереженні ліквідності.

Завданнями, вирішення яких сприятиме фінансовому оздоровленню підприємств є:

- розроблення методів управління запасами та грошовими коштами з урахуванням сучасних економічних умов;
- вдосконалення роботи з клієнтами зі стягнення дебіторської заборгованості з урахуванням світового досвіду;
- здійснення обґрунтованих розрахунків щодо доцільності та обсягів знижок за передоплату;
- ретельне планування можливості використання кредиторської заборгованості як джерела фінансування поточної діяльності.

Висновки до розділу 1

Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку.

Система управління оборотними активами представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізації й оптимізації структури джерел їх фінансування.

Розміщення коштів підприємства має дуже велике значення у фінансовій діяльності підприємства і підвищенні її ефективності. Від того, які інвестиції вкладено в основні і оборотні кошти, скільки їх перебуває у сфері виробництва і обігу, у грошовій і матеріальній формах, наскільки оптимальне їх співвідношення, багато в чому залежать результати виробничої і фінансової діяльності.

Система управління оборотними активами підприємства розробляється за такими основними етапами: аналіз оборотних активів підприємства у попередньому періоді; визначення принципових підходів щодо формування оборотних активів підприємства; оптимізація обсягу оборотних активів; оптимізація співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів; забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів; забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів; забезпечення мінімізації втрат оборотних активів у процесі їх використання.

Обґрунтування стратегії управління активами підприємства повинне здійснюватися за допомогою декількох методів, які включають динамічний аналіз активів підприємства за даними фінансової звітності; конкурентний аналіз активів підприємства; динамічний та конкурентний аналіз показників ефективності використання активів підприємства у розрізі їх окремих груп; оцінку активів з урахуванням вартості гудвілу; оцінку активів за ринковою вартістю акцій підприємства. Такі підходи дозволять досягти максимальної інтеграції системи менеджменту вітчизняних підприємств у світову практику управління.

Основними напрямками підвищення керованості активами вітчизняних підприємств є формування оптимальної структури активів та правильний вибір способу їх фінансування.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ АКТИВІВ ПАТ «ПВП «КРИВБАСВИБУХПРОМ»

2.1 Організаційно-економічна характеристика ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» і зовнішніх умов його діяльності

Підприємство ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» відноситься до підприємств, видом економічної діяльності яких, починаючи з 2009р., є надання допоміжних послуг у сфері добування інших корисних копалин та розроблення кар'єрів. До 2022р. вид економічної діяльності даного підприємства позиціонувався як добування залізних руд.

Спеціалізація ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» полягає у проведенні вибухових робіт в кар'єрах гірничо-збагачувальних комбінатів Кривбасу, зберіганні на базисних складах вибухових матеріалів для підземних шахт Кривбасу, здійсненні спецвибухів по країні, виготовленні емульсійних і неводостійких вибухових речовин, випробовуванні нових видів вибухових матеріалів в полігонних умовах, вивченні разом з науково-дослідними інститутами і впровадженні ефективних методів по удосконаленню вибухових робіт, наданні послуг населенню, виконанні будівельно-монтажних робіт господарчим способом, здійсненні капітальних ремонтів основних засобів.

Історія розвитку даного підприємства охоплювала наступні етапи. 16 грудня 1966р. було створено трест «Кривбасвибухпром». До 1969р. трест виконував суто постачальні функції, тобто постачав вибухові речовини на гірничодобувні підприємства через базові склади, які на той час були самостійними підрозділами.

17 липня 1969р. у відповідності до Наказу Міністерства чорної металургії УРСР №258 на базі підривних дільниць гірничо-збагачувальних комбінатів та автоколон була створена нова структура, яка мала назву

«державне промислово-виробниче підприємство «Кривбасвибухпром» і виглядала наступним чином:

- виробниче управління «Вибухпром-1» по виробництву вибухових робіт на Північному та Центральному гірничо-збагачувальних комбінатах;
- виробниче управління «Вибухпром-2» по виробництву вибухових робіт на Південному, Новокриворізькому та Інгулецькому гірничо-збагачувальних комбінатах;
- управління механізації підривних робіт.

У сфері діяльності тресту «Кривбасвибухпром» було здійснення вибухових робіт, а вибухові речовини виготовлялися на оборонних заводах СРСР.

У січні 2000 р. державне промислово-виробниче підприємство «Кривбасвибухпром» було перетворено у дочірнє підприємство, а із серпня 2001р. – у відкрите акціонерне товариство. Засновником ВАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» виступила державна акціонерна компанія «Укррудпром».

За роки свого існування на підприємстві удосконалювалася технологія проведення вибухових робіт, здійснювалося виробництво вибухових речовин.

Згідно із поправками до Закону України «Про акціонерні товариства» з лютого 2021р. підприємство було перейменовано у Публічне Акціонерне Товариство «Промислово-виробниче підприємство «Кривбасвибухпром», що надає підприємству можливість публічного та приватного розміщення акцій [2, с.2]. Підприємство має приватну форму власності. Статний фонд підприємства становить 97022 тис. грн.

На сьогодні метою діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» є забезпечення потреби гірничо-видобувної галузі України і споживачів інших країн якісними вибуховими роботами, одержання прибутку і задоволення інтересів трудового колективу.

Товарною продукцією підприємства є виконання робіт по підриванню гірничої маси, виробництво вибухових речовин, виконання бурових робіт в кар'єрах, здійснення автотранспортних перевезень у виробничих цілях. Питома вага підривання гірничої маси в загальному обсязі товарної продукції склала 98,0%, послуги промислового характеру – 1,9%, спецроботи складають 0,1 %.

Тип виробництва на даному підприємстві серійний, а метод організації – послідовний, що пояснюється специфікою сировини та матеріалів (вибухівкою та вибуховими засобами).

Основні чинники, що формують зовнішнє оточення ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» наведено у дод. А. Як свідчить інформація дод. А, найбільш впливовими зовнішніми чинниками виступають технологічні чинники (можливість виготовлення вибухових речовин власними силами, проведення досліджень та розробок), екологічні чинники (дотримання екологічних стандартів та норм) та економічні чинники (інфляція, середній рівень заробітної плати в галузі, економічні процеси в країні).

Організаційну структуру підприємства наведено в дод. Б, згідно з якою дане акціонерне товариство має два контролюючі органи - вищий контролюючий орган (наглядова рада), який здійснює контроль за управлінською діяльністю правління, і контролюючий (ревізійна комісія), який контролює фінансово-господарську діяльність правління та обирається з числа акціонерів.

Органами управління акціонерним товариством є загальні збори акціонерів, наглядова рада правління.

На сьогодні організаційна структура зазнала суттєвих змін. За часів СРСР на підприємстві існували 6 гірничих цехів, з них один спеціалізувався виключно на спеціальних методах вибухових робіт (руйнування будівель та споруд, різка металу), існувала Центральна заводська лабораторія, основними напрямками якої була механізація вибухових робіт та удосконалення методів ведення вибухових робіт, контроль за якістю

вибухових матеріалів. Вибухові роботи велися на всіх п'яти ГЗК Кривбасу. Нині до складу підприємства входять 2 гірничих цехи (ГЦ №1 здійснює роботи по підриванню гірничої маси у кар'єрах ПАТ «ПівнГЗК» та ГЦ №5, який здійснює роботи по підриванню гірничої маси у кар'єрах ПАТ «ЦГЗК»).

Підприємство на своєму балансі має чотири об'єкти соціальної інфраструктури: база відпочинку «Вербиченька», пансіонат «Блакитна затока», медичний пункт та буфет.

Основними постачальниками сировини і матеріалів для підприємства є: ЗАТ «Турстрой-Україна», КХЗ «Зоря», АТЗТ «НВЦ «Регул», ТОВ «Вуглехімпостач», АТЗТ «Укрмашпром», ВАТ «Азот», ВАТ «Рівнеазот», Донецький казенний завод хімічних виробів (ДКХЗВ), ШКЗ «Імпульс», ПП «НВФ «Транзит +», ДП «Науково-вирониче об'єднання «Павлоградський хімічний завод» (ВО «ПХЗ»), КФ ЗАТ «Промвибух».

Основними конкурентами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» по Україні є ПАТ «Укрвибухбуд» (м. Київ), ДП «Харківвибухпром» (м. Харків), ДП «Донецьквибухпром» (м. Донецьк), ЗАТ «Промвибух» (м. Запоріжжя) та ЗАТ «Інтервибухпром» (м. Кривий Ріг).

Аналіз конкурентного середовища за наведеними факторами проведено на основі вихідної інформації, яка міститься в дод. В, та за допомогою методу складання матриць конкурентного профілю, розрахунки за яким наведено в дод. Г. Визначити конкурентні позиції ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за ключовими факторами успіху за наведеною інформацією можна на основі табл. 2.1.

Як свідчить інформація табл. 2.1, в цілому за аналізований період конкурентні позиції ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» погіршилися на 0,5 бали. Взагалі, перевагу у конкурентних позиціях дане підприємство мало лише у 2013 р.

Для розуміння причин такого стану проаналізуємо конкурентні позиції підприємства по кожному року окремо на основі табл.2.2.

Таблиця 2.1

Оцінка конкурентних позицій ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за ключовими факторами успіху у 2018-2022рр., бали

Підприємства - конкуренти	Роки					Відхилення				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2022/2018
ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»	7,2	8,65*	6,55	8,75	6,7	1,45	-2,1	2,2	-2,0	-0,5
ПАТ «Укрвибухбуд»	5,65	7,45	7,8	9,2*	8,75*	1,8	0,35	1,4	-0,4	3,1
ДП «Харківвибухпром»	7,5	7,15	6,6*	8,3	6,4	-0,3	-0,5	1,7	-1,9	-1,1
ЗАТ «Промвибух»	5,25	4,3	5,65	5,25	4,5	-0,9	1,35	-0,4	-0,7	-0,7
ЗАТ «Інтервибухпром»	3,05	6,0	5,55	6,05	6,4	2,95	-0,4	0,5	0,35	3,35

* - найкращі конкурентні позиції в аналізованому році

Як свідчить інформація табл. 2.2, упродовж аналізованого періоду конкурентні позиції ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» погіршилися за такими ключовими факторами успіху як частка ринку (- 6 балів) та ступінь придатності основних засобів (-2 бали). Значного покращення відбулося за показником якості проведення вибухових робіт (+7 балів). Нестабільними залишаються конкурентні позиції підприємства за показником витрат на 1 грн. товарної продукції, не дивлячись на незначне їх покращення (+1 бал).

Таблиця 2.2

Позиціонування ключових факторів успіху ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр., бали

Ключові фактори успіху	Роки					Відхилення				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2022/2018
Частка ринку	10	9	7	8	4	-1	-2	1	-4	-6
Кількість відмов з боку споживачів	3	5	2	9	10	2	-3	7	1	7
Ступінь придатності основних засобів, к-т	6	7	4	5	4	1	-3	1	-1	-2
Витрати на 1 грн. товарної продукції, коп./грн.	7	10	7	10	8	3	-3	3	-2	1
Рентабельність продукції, %	7	10	10	10	8	3	0	0	-2	1

Таким чином, базуючись на результатах аналізу ключових факторів успіху ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром», основними напрямками зміцнення його конкурентних позицій є збільшення частки ринку шляхом збільшення обсягу виконаних робіт, оновлення основних засобів та скорочення витрат на підривання 1 м³ гірничої маси.

Аналіз виробничої програми ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» здійсимо на основі даних табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Аналіз динаміки і структури виробничої програми
ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за 2018-2022рр.**

Показник	Од. виміру	Значення по роках					Відносні відхилення по роках, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019 /2018	2020 /2019	2021 /2020	2022 /2021	2022 /2018
Гірнична маса, всього	тис. м ³	87031,6	60394,1	47058,0	47003,3	48840,1	-30,6	-22,0	-0,12	3,91	-43,9
в тому числі: руда	тис. м ³	31903,9	22026,2	15437,1	13696,9	13991,4	-30,9	-29,9	-11,2	2,15	-56,1
	%	36,6	36,5	32,8	29,14	28,6	-0,1	-3,7	-3,66	-0,5	-8
скеля	тис. м ³	55127,7	38367,9	31620,9	33306,4	34848,7	-30,4	-17,6	5,33	4,63	-36,8
	%	63,4	63,5	67,2	70,86	71,4	0,1	3,7	3,66	0,54	8

Як свідчить інформація табл. 2.3, упродовж аналізованого періоду обсяги підривання гірничої маси значно скоротилися – на 43,88%. Значне скорочення обсягів підривання гірничої маси відбулося у 2019р. – на 30,61% та у 2020р. на 22,08 %, що обумовлено зменшенням обсягів замовлень на підривні роботи з боку споживачів: так, у 2020 році від послуг підприємства відмовилися ПрАТ «ІнГЗК», у 2021 році від послуг підприємства додатково відмовився ПАТ «ПівдГЗК». Це пояснюється можливостями перелічених замовників здійснювати підривні роботи власними силами, що сприяє зменшенню вартості цих робіт.

Структура підривання гірничої маси змінилася у бік збільшення частки підривання скелі, що є негативним з огляду на те, що підривання цього виду гірничої маси є більш витратним, оскільки щільність скельних порід є

більшою, ніж щільність рудних порід. Зміна структури пояснюється погіршенням гірничо-геологічних умов у кар'єрах Кривбасу.

Динаміку та структуру обсягів виробництва вибухових речовин на підприємстві наведено в табл. 2.4.

Як свідчить аналіз інформації табл. 2.4, за аналізований період обсяг виробництва вибухових речовин скоротився на 47,44%, що пов'язано зі зменшенням обсягів спеціальних замовлень. У виробництво активно впроваджувалася емульсійна вибухова речовина емоніт, її виробництво у 2022р. порівняно з 2018 р. зросло на 79,26%. Зменшення використання україніту на 94,95% пояснюється зміною структури замовників. Відсутність в структурі виробництва вибухових речовин гранутолола та грамоніту пов'язано з переходом ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»» на безтритилові емульсійні вибухові речовини. Цей вид вибухових речовин є більш економічним та менш шкідливим для навколишнього середовища.

Основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» упродовж 2018-2022рр. наведені в табл. 2.5.

Як свідчать дані табл. 2.5, за аналізований період обсяги підривання гірничої маси зменшилися на 43,88%, що пов'язано зі зменшенням обсягів спеціальних замовлень через відмову від послуг основних контрагентів: так, у 2018 році від послуг ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» відмовився ГЗК ПАТ «АМКР», у 2019 році – ПАТ «АМКР» загалом (питома частка замовлень становила у 2018 році 16,6 %).

У 2020 році від послуг підприємства відмовилися Південний кар'єр та ПрАТ «ІнГЗК» (питома частка замовлень цих об'єктів у 2019 році становила 19,6 %) і у 2021 році – ПАТ «ПівдГЗК», питома частка замовлень якого у попередньому році становила 9,2 %. Це пояснюється можливостями перелічених замовників здійснювати підривні роботи власними силами, що сприяє зменшенню вартості цих робіт.

Таблиця 2.4

**Динаміка та структура обсягів виробництва вибухових речовин у ПАТ «ЛВП «Кривбасвибухпром»
за 2018-2022рр.**

Види вибухових речовин	Один. виміру	Значення по роках					Відносні відхилення по роках, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019 / 2018	2020 / 2019	2021 / 2020	2022 / 2021	2022 / 2018
Обсяг вибухових речовин, всього	тонн	87746,1	64079,5	46251,8	45440,1	46121,7	-26,97	-27,82	-1,75	1,50	-47,44
Водостійкі вибухові речовини, всього	тонн	69981,2	61311,9	44501,1	44231,2	45153,1	-12,39	-27,42	-0,61	2,08	-35,48
	%	79,7	95,7	96,2	97,34	97,9	16	0,5	1,14	0,56	18,2
в т.ч. гранулол україніт	тонн	314,8	50	-	-	-					
	тонн	45768,0	29887,2	9645,9	2557,1	2312	-34,70	-67,73	-73,49	-9,59	-94,95
ємоніт	тонн	23898,4	31374,7	34855,2	41674,1	42841,1	31,28	11,09	19,56	2,80	79,26
Неводостійкі вибухові речовини, всього	тонн	17764,9	2 767,7	1750,7	1208,9	968,6	-84,42	-36,75	-30,95	-19,88	-94,55
	%	20,3	4,3	3,8	2,66	2,1	-16	-0,5	-1,14	-0,56	-18,2
в т.ч. грамоніт	тонн	16078,3	1853,7	630,0	-	-	-88,47	-66,01	-100	-	-100
комполайт	тонн	1643,4	914,0	1120,7	1208,9	968,6	-44,38	22,61	7,87	-19,88	-41,06
ігданіт	тонн	33,2	-	-	-	-					

Наразі ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» обслуговує лише два об'єкти – ПрАТ «ПівнГЗК» (68,2 % питома частка у 2022 році) та ПрАТ «ЦГЗК» (31,8 %). При чому частка ПрАТ «ПівнГЗК» поступово збільшується.

Слід зазначити, що тенденція зменшення обсягів підривання гірничої маси змінилася у 2022р. Так, якщо у 2021р. цей показник зменшився всього на 0,12%, то уже у 2022р. у порівнянні з 2021р. обсяг підривання гірничої маси збільшився на 3,91%, що говорить про поступову стабілізацію виробничої діяльності підприємства.

Обсяг товарної продукції в діючих цінах скоротився дещо меншими темпами (-37,44 %), що пояснюється підвищенням ціни на підривання 1 мЗ гірничої маси на 12,36 %, але при цьому вже у 2019 році у порівнянні з 2018 роком ціна зменшилася на 1,4%, у 2020 порівняно з 2019 роком - на 4,5 %, що пояснюється зменшенням витрат на підривання гірничої маси внаслідок структурних змін у виробництві вибухових речовин за рахунок зменшення витрат на утримання складів.

Товарна продукція у порівняних цінах 2018р. зменшилася на 43,88%.

Облікова чисельність працівників упродовж аналізованого періоду зменшилася майже на 50%, що пов'язано зі значним зменшенням обсягів замовлень на проведення підривних робіт. Але негативним є зменшення робітників більшими темпами, ніж зменшення загальної чисельності працівників (55% проти 50%), що обумовило зменшення частки робітників у структурі персоналу на 5,5%, що є негативним явищем. Значне зменшення персоналу підприємства пояснюється переведенням особового складу ВВО до підприємства - аутсорсера та ліквідацією гірничих цехів №2 та №6 у зв'язку зі зменшенням обсягів підривання гірничої маси внаслідок втрати контрагентів.

Продуктивність праці 1-го працівника за аналізований період збільшилася на 11,62%, а 1-го робітника – на 24,9%.

Таблиця 2.5

Основні техніко-економічні показники діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» за 2018-2022рр.

Показник	Од. виміру	Значення по роках					Відносні відхилення по роках, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019 /2018	2020 /2019	2021 /2020	2022 /2021	2022 /2018
Гірнична маса, всього	тис. м ³	87031,6	60394,1	47058,0	47003,3	48840,1	-30,61	-22,08	-0,12	3,91	-43,88
Товарна продукція у діючих цінах	тис. грн.	497708,3	339026,9	252807,4	292529,7	311348,6	-31,88	-25,43	15,71	6,43	-37,44
Товарна продукція у порівняних цінах (у цінах на 01.12.2018р.)	тис. грн.	497708,3	345376,2	269111	268798,1	279302,3	-30,61	-22,08	-0,12	3,91	-43,88
Реалізована продукція	тис. грн.	497708,3	339026,9	252807,4	292529,7	311348,6	-31,88	-25,43	15,71	6,43	-37,44
Середньорічна чисельність ПВП, всього,	чол.	1444	1208	963	762	726	-16,34	-20,28	-20,87	-4,72	-49,72
в т.ч. робітники	чол.	750	604	453	362	337	-19,47	-25	-20,09	-6,91	-55,07
	%	51,9	50	47,04	47,5	46,4	-1,9	-2,96	0,46	-1,10	-5,50
Продуктивність праці 1-го працівника	тис. грн./чол.	344,67	285,91	279,45	352,75	384,71	-17,05	-2,26	26,23	9,06	11,62
Продуктивність праці 1-го робітника	тис. грн./чол	663,61	571,81	594,06	742,54	828,79	-13,83	3,89	24,99	11,62	24,89
Середньомісячна зарплата 1-го працівника	грн.	18215	18323	18185	19024	19339	4,88	37,11	26,34	7,83	95,89
Середньомісячна зарплата 1-го робітника	грн.	17 035	17059	17644	18131	18322	1,18	28,41	18,42	6,10	63,24
Середньорічна вартість основних засобів (за первісною вартістю)	тис. грн.	184529,0	190990	194342	198550	595327,5	3,50	1,76	2,17	199,84	222,62
Фондовіддача основних засобів	грн./грн.	2,70	1,81	1,38	1,35	0,47	-32,96	-23,76	-2,17	-65,19	-82,59
Фондомісткість продукції	грн./грн.	0,37	0,55	0,72	0,74	2,13	48,65	30,91	2,78	187,84	475,68
Фондоозброєність праці 1-го працівника	тис.грн./чол.	122,7	158,1	201,81	260,56	820,0	28,85	27,65	29,11	214,71	568,30
Фондоозброєність праці 1-го робітника	тис.грн./чол.	236,23	316,21	429,01	548,48	1766,5	33,86	35,67	27,85	222,07	647,79
Середньорічні залишки оборотних активів	тис. грн.	199498,0	328223	324279	186253	111201,5	64,52	-1,2	-42,56	-40,3	-44,25
Оборотність оборотних активів	обороти	2,49	1,03	0,78	1,57	2,80	-58,63	-24,27	101,28	78,34	12,45
Собівартість товарної продукції	тис. грн.	424954,2	294860,0	225730,7	261157,6	278594,8	-30,61	-23,44	15,69	6,68	-34,44
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	408 502	297 124	229 644	263 651	281276	-27,26	-22,71	14,81	6,68	-31,14
Витрати на 1 грн. товарної продукції	коп.	85,44	86,97	89,29	89,28	89,48	1,79	2,66	-0,02	0,23	4,73
Чистий прибуток	тис. грн.	47113	53057	10093	14281	18968	12,62	-80,98	41,49	32,82	-59,74

Середньомісячна заробітна плата 1-го працівника за цей же період збільшилася майже у 2 рази, а 1-го робітника – на 63,24%, тобто, темпи зростання заробітної плати управлінського персоналу були більшими, ніж темпи зростання робітників, що є негативним. Взагалі ж значне зростання заробітної плати працівників підприємства є явищем соціально справедливим та доцільним з огляду на значні темпи інфляції в країні.

За аналізований період покращилося використання оборотних активів, про що свідчить збільшення показника оборотності оборотних активів на 12,45%.

Середньорічна вартість основних засобів за аналізований період збільшилася меншими темпами у порівнянні з темпами збільшення розміру їх активної частини, яка збільшилася за аналізований період майже у 7,5 разів. Це пояснюється, по-перше, індексацією основних засобів у 2022р., а також придбанням у цьому ж році нових дорогокоштовних емульсійно-змішувальних машин для використання при здійсненні вибухів нових емульсійних вибухових речовин. Але фактор придбання нових основних засобів є не суттєвим, про що свідчить зниження коефіцієнту оновлення у 2022р. у порівнянні з 2021 р. на 95%, а в цілому за весь аналізований період на 33,3%.

У зв'язку із значним збільшенням вартості основних засобів ефективність їх використання зменшилася на 82,6%.

Фондоозброєність працівників збільшилася у 6,7 разів, що свідчить про нарощування ресурсного потенціалу та зниження ефективності його використання.

Витрати на 1 грн товарної продукції збільшилися на 4,73%, що при зниженні обсягів товарної продукції на 37,44% свідчить про збільшення затратності підприємства.

Внаслідок зменшення обсягу товарної продукції та збільшення витрат на 1 грн. товарної продукції чистий прибуток підприємства зменшився майже на 60%. При цьому зменшилася і рентабельність продукції.

Особливо складним у питаннях економічного розвитку підприємства був 2020р., коли значно збільшилися витрати на виробництво, що і обумовило загальну негативну динаміку техніко-економічних показників за 2018-2022рр. Причиною цьому стала відмова від послуг ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» основних його замовників.

Графічно динаміку основних фінансово-економічних показників діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» у 2018-2022рр. представлено на рис. 2.1.

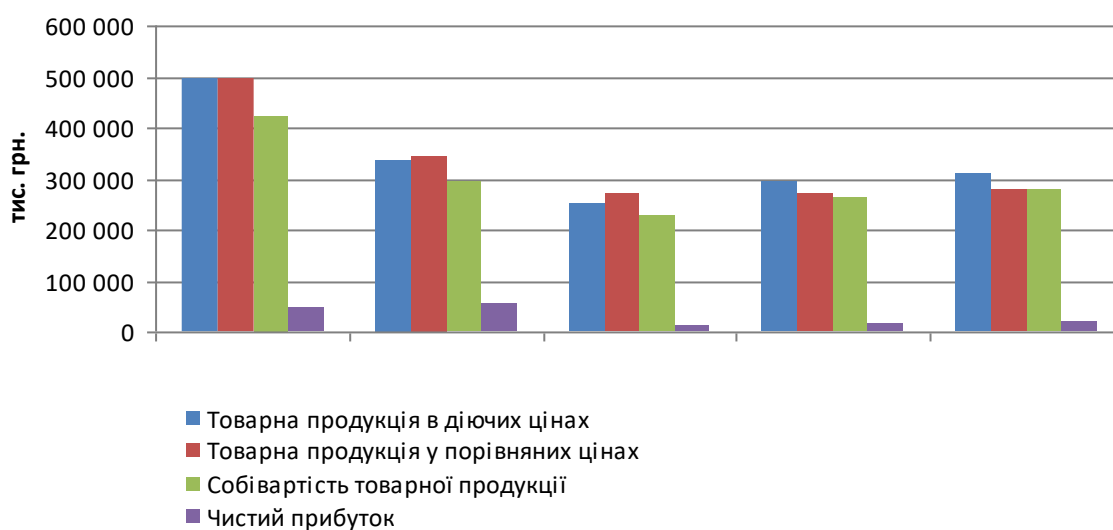

Рис. 2.1. Динаміка основних фінансово-економічних показників діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» у 2018-2022рр.

Таким чином, в цілому економічні показники діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» у 2018-2022рр. погіршилися, але, починаючи з 2021р., економічна ситуація на підприємстві почала стабілізуватися.

Аналіз фінансового стану ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» проведемо за допомогою комп'ютерної програми «Оцінка економічного потенціалу підприємства», вихідними даними до якої слугують Ф. №1 «Баланс (дод. З) та Ф №2 «Звіт про фінансові результати» (дод. К). Отримані розрахунки за програмою згруповані в дод. Л, а їх узагальнення представлено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Оцінка фінансового стану ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Показник	Рекомендоване значення (тенденція)	Значення по рокам					Відносні відхилення по рокам, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	Збільшення > 1	1,72	1,56	1,24	1,47	3,12	-9,30	-20,51	18,55	112,24	81,40
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Збільшення 0,6-0,8	1,41	1,47	1,16	1,52	2,68	4,26	-21,09	31,03	76,32	90,07
Коефіцієнт платоспроможності	Збільшення >0,2	0,007	0,85	0,073	0,073	0,55	12042,86	-91,41	0,00	653,42	7757,14
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	Збільшення >0,5	0,49	0,43	0,39	0,62	0,75	-12,24	-9,30	58,97	20,97	53,06
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	Зменшення <0,5	0,51	0,57	0,61	0,38	0,24	11,76	7,02	-37,70	-36,84	-52,94
Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	Зменшення >1	2,02	2,32	2,6	1,62	1,32	14,85	12,07	-37,69	-18,52	-34,65
Коефіцієнт маневреності	Збільшення >0,3	0,61	0,69	0,38	0,44	0,40	13,11	-44,93	15,79	-9,09	-34,43
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Збільшення	0,29	0,28	0,061	0,11	0,12	-3,45	-78,21	80,33	9,09	-58,62
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	Збільшення	0,38	0,23	0,042	0,104	0,25	-39,47	-81,74	147,62	140,38	-34,21
Коефіцієнт рентабельності усього капіталу	Збільшення	0,16	0,13	0,025	0,054	0,08	-18,75	-80,77	116,00	48,15	-50,0

Як власний, так і залучений капітал до 2021р. був нерентабельним, але з 2021р. ситуація виправилася.

Отже, можемо сказати, що фінансовий стан ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» з 2021р. почав стабілізуватися. Позитивним є збільшення частки власного капіталу і зменшення позичкового, що свідчить про зменшення рівня залежності підприємства від зовнішніх інвесторів і фінансового ризику.

Таким чином, підприємство має достатній виробничий та ресурсний потенціал для нарощування обсягів підривання та освоєння перспективних напрямків розвитку.

2.2. Економічна оцінка складу та джерел фінансування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром»

Аналіз наявності та структури активів підприємства, а також джерел їх фінансування здійснимо на основі інформації, яка відображається у формі №1 статистичної звітності підприємства «Баланс». Початковим етапом аналізу є горизонтальний та вертикальний аналіз балансу, який для умов діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» здійснимо на основі інформації дод. 3. Результати розрахунків згруповано у табл. 2. 9 .

Як свідчить інформація табл. 2.9, вартість активів упродовж аналізованого періоду зменшилася на 19,44% за рахунок значного зменшення вартості оборотних активів (-44,26%). Значне зменшення активів відбулося у 2021р. у порівнянні з 2020р. (- 35,3%) за рахунок зменшення всіх складових, а саме: оборотних активів на 42,56%, необоротних активів на 6,7%, витрат майбутніх періодів на 27,3%.

У 2022р. у порівнянні з 2021р. скорочення активів відбулося на 12,6%. Скорочення активів відбулося на 40,3% за рахунок скорочення оборотних активів і на 100% за рахунок скорочення витрат майбутніх періодів.

Таблиця 2.9

Горизонтальний і вертикальний аналіз активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Показник	Значення по рокам					Відносні відхилення по рокам, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
1. Необоротні активи	85671	88817	82096,5	76630	118575,5	3,67	-7,57	-6,66	54,74	38,41
<i>у % до підсумку балансу</i>	30,0	21,3	20,2	29,1	51,6	-8,70	-1,09	8,95	22,46	21,60
2. Оборотні активи	199498	328223	324279	186253	111201,5	64,52	-1,20	-42,56	-40,3	-44,26
<i>у % до підсумку балансу</i>	69,9	78,7	79,8	70,8	48,4	8,80	1,10	-8,95	-22,4	-21,50
3. Витрати майбутніх періодів	58	13	11	8	0	-77,59	-15,4	-27,27	-100	-100,0
<i>у % до підсумку балансу</i>	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,02	0,00	0,00	0,00	-0,02
РАЗОМ	285227	417053	406386,5	262891	229777	46,22	-2,56	-35,31	-12,6	-19,44
У тому числі:										
монетарні активи	2842	114060,5	120615	9907,5	11111,5	3913,39	5,75	-91,79	12,15	290,97
немонетарні активи	123405	118191	98014	90358,5	131318,5	-4,23	-17,1	-7,81	45,33	6,41

Аналіз динаміки монетарних активів свідчить про їх зростання за аналізований період майже у 4 рази, що свідчить про збільшення ризику у формуванні активів, оскільки монетарні активи є найбільш уразливими до інфляційних процесів. Значний стрибок вартості цих активів спостерігався у 2019р.

Немонетарні активи мали більш спокійну динаміку, але спостерігається їх зменшення на протязі 2019-2021 рр.

Структура активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» характеризується значним збільшенням частки необоротних активів та зменшенням частки оборотних активів. За станом на 2022р. у структурі майна переважна частка належала необоротним активам – 51,6%, яка упродовж аналізованого періоду збільшилася на 21,6%.

Негативним моментом у формуванні структури активів підприємства є зменшення витрат майбутніх активів протягом 2018-2022років. Так, у 2022р. витрати майбутніх періодів були відсутні. Але, зважаючи на їх незначну питому вагу в загальній структурі майна, на загальну динаміку активів вони майже не впливають.

Взагалі, до 2022р. в структурі активів значно превалювали оборотні активи (в середньому за період на рівні 70%), що свідчить про неефективність управління її формуванням.

Графічно структуру активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» представлено на рис. 2.4.

Як свідчить інформація рис. 2.4, з 2021р. почала виправлятися ситуація з формуванням активів підприємства в бік збільшення частки необоротних активів.

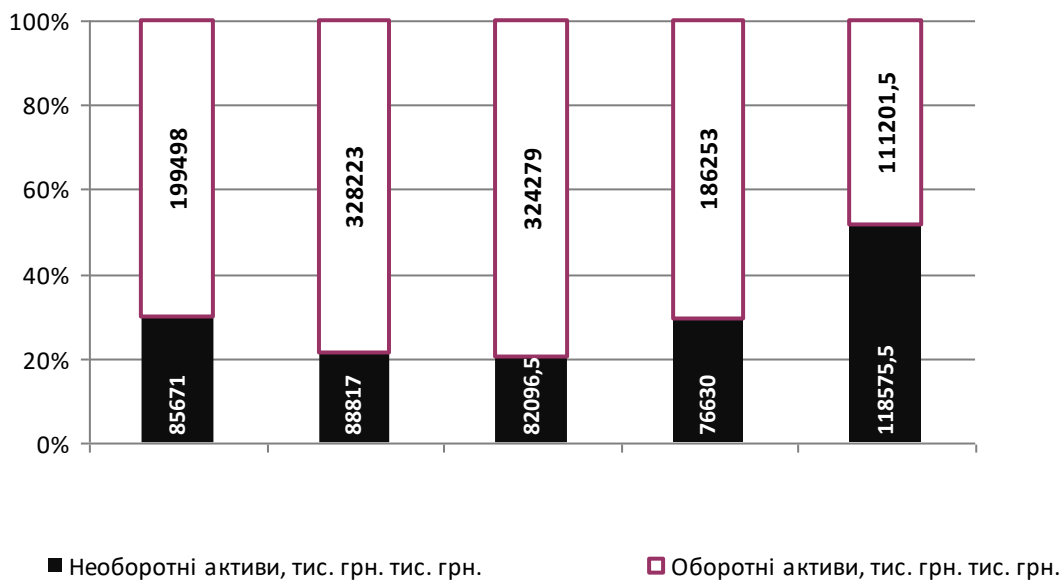

Рис.2.4. Структура активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Для подальшого аналізу необхідно дослідити структуру оборотних активів підприємства, що можна зробити за даними табл. 2.10.

Як свідчить табл. 2.10, за аналізований період вартість оборотних активів скоротилася на 44,26% за рахунок значного зменшення вартості товарів (у 26 разів), запасів (-67,1%), дебіторської заборгованості за товари (-66,5%), інших оборотних активів майже на 100%.

Натомість, значно збільшилася дебіторська заборгованість за розрахунками (майже у 10 разів), кількість грошових коштів (у 4,2 рази).

Збільшення дебіторської заборгованості за розрахунками у 10 разів пояснюється заборгованістю з бюджетом, яка набула свого найбільшого зростання у 2020-2022рр., значне зростання грошових коштів на розрахунковому рахунку відбулося у 2019р.

В структурі активів переважала частка оборотних активів, яка скоротилася за рахунок значного зменшення вартості товарів, запасів, дебіторської заборгованості за товари, інших оборотних активів.

Таблиця 2.10

Аналіз структури та динаміки оборотних активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр., тис. грн.

Показник	Значення по рокам					Відносні відхилення по рокам, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
1. Запаси	38907	29738	16577,5	13888,5	12781	-23,57	-44,25	-16,22	-7,97	-67,15
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	19,5	9,1	5,1	7,5	11,5	-10,44	-3,95	2,34	4,04	-8,01
2. Товари	2700	2690	2689,5	2686	103,5	-0,37	-0,02	-0,13	-96,15	-96,17
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	1,4	0,8	0,8	1,4	0,1	-0,58	0,01	0,61	-1,35	-1,31
3. Векселі одержані	111	111	111	55,5	0	0,00	0,00	-50,00	-100,0	-100,00
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	0,06	0,03	0,03	0,03	0	-0,03	0,00	0,00	-0,03	-0,06
4. Дебіторська заборгованість за товари, роботи	150429	176783,5	159914,5	118832,5	50290,5	17,52	-9,54	-25,69	-57,68	-66,57
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	75,4	53,9	49,3	63,8	45,2	-21,54	-4,55	14,49	-18,58	-30,18
5. Дебіторська заборгованість за розрахунками	3624	4887	24593,5	40991	36912,5	34,85	403,24	66,67	-9,95	918,56
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	1,8	1,5	7,6	22,0	33,2	-0,31	6,10	14,42	11,19	31,39
6. Грошові кошти та їх еквіваленти	2620	113838,5	120393	9796,5	11111,5	4244,98	5,76	-91,86	13,42	324,10
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	1,31	34,68	37,13	5,26	9,99	33,37	2,44	-31,87	4,73	8,68
7. Інші оборотні активи	1107	175	3,5	3	2,5	-84,19	-98,00	-14,29	-16,67	-99,77
<i>у % до загальної вартості оборотних активів</i>	0,6	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,55	-0,05	0,00	0,00	-0,60
РАЗОМ	199498	328223	324279	186253	111201,5	64,52	-1,20	-42,56	-40,30	-44,26

Натомість, значно збільшилася дебіторська заборгованість за розрахунками, кількість грошових коштів. Структура активів підприємства характеризується превалюванням в ній частки дебіторської заборгованості за товари, а також дебіторської заборгованості за розрахунками, що є негативною тенденцією, оскільки зменшує маневреність та автономність підприємства.

Негативним у формуванні структури оборотних активів підприємства є збільшення частки дебіторської заборгованості за розрахунками та значне зменшення при цьому частки виробничих запасів внаслідок скорочення обсягів надання послуг.

У зв'язку з цим необхідним вважається більш детальний аналіз дебіторської заборгованості підприємства, який здійснимо на основі інформації дод. 3. Отриману інформацію систематизовано у табл. 2.11.

Як свідчить інформація табл. 2.11, загальна сума дебіторської заборгованості за аналізований період скоротилася на 43,4%. Тенденція до скорочення дебіторської заборгованості намітилася у 2021-2022рр. за рахунок значного скорочення дебіторської заборгованості за виконані роботи, тобто за рахунок покращення платіжної дисципліни замовників робіт. Але при цьому частка цієї дебіторської заборгованості в активах підприємства є значною.

Натомість значно збільшилася дебіторська заборгованість по розрахунках (більше, ніж у 10 разів), особливо за рахунок бюджетних платежів.

Позитивною тенденцією є скорочення, починаючи з 2020р., частки дебіторської заборгованості у виручці підприємства, але стосовно її частки в активах підприємства слід відзначити, по-перше, її значний рівень, а, по-друге, її нестійкий характер, що свідчить про неефективність формування активів підприємства в системі управління ними з огляду на відсутність дієвого механізму стягнення платежів за виконані роботи.

Таблиця 2.11

Аналіз дебіторської заборгованості ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр., тис. грн.

Показник	Значення по рокам					Відносні відхилення по рокам, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
1. Загальна сума дебіторської заборгованості, всього	154053	181670,5	184523	159823,5	87203	17,93	1,57	-13,39	-45,44	-43,39
<i>в тому числі</i>										
2. Дебіторська заборгованість за товари, роботи	150429	176783,5	159914,5	118832,5	50290,5	17,52	-9,54	-25,69	-57,68	-66,57
3. Дебіторська заборгованість за розрахунками, всього	3624	4887	24608,5	40991,0	36912,5	34,85	403,24	66,67	-9,95	918,56
в т.ч. розрахунки з бюджетом	0	0	18221,5	34348,0	29805,5	0	100	88,50	-13,22	100
за виданими авансами	2709,0	3940,0	5370	5530,0	5895,0	45,44	36,29	2,98	6,60	117,61
інші дебітори	915,0	947,0	1017,0	1113,0	1212,0	3,50	7,39	9,44	8,89	32,46
4. Частка дебіторської заборгованості, %										
<i>у загальній сумі активів</i>	77,2	55,3	56,9	85,8	78,4	-21,90	1,60	28,90	-7,40	1,20
<i>у виручці</i>	31,0	53,6	73,0	54,6	28,0	22,60	19,40	-18,40	-26,60	-3,00
5. Сумнівна дебіторська заборгованість	157,5	153,5	8835,5	7048	5181	-2,54	5656,03	-20,23	-26,49	3189,52
6. Частка сумнівної дебіторської заборгованості в її загальній сумі, %	0,10	0,08	4,79	4,41	5,94	-0,02	4,71	-0,38	1,53	5,84
7. Співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської	1,28	0,81	0,77	1,19	1,51	-0,47	-0,04	0,42	0,32	0,23

Графічно динаміку дебіторської заборгованості подано на рис. 2.5.

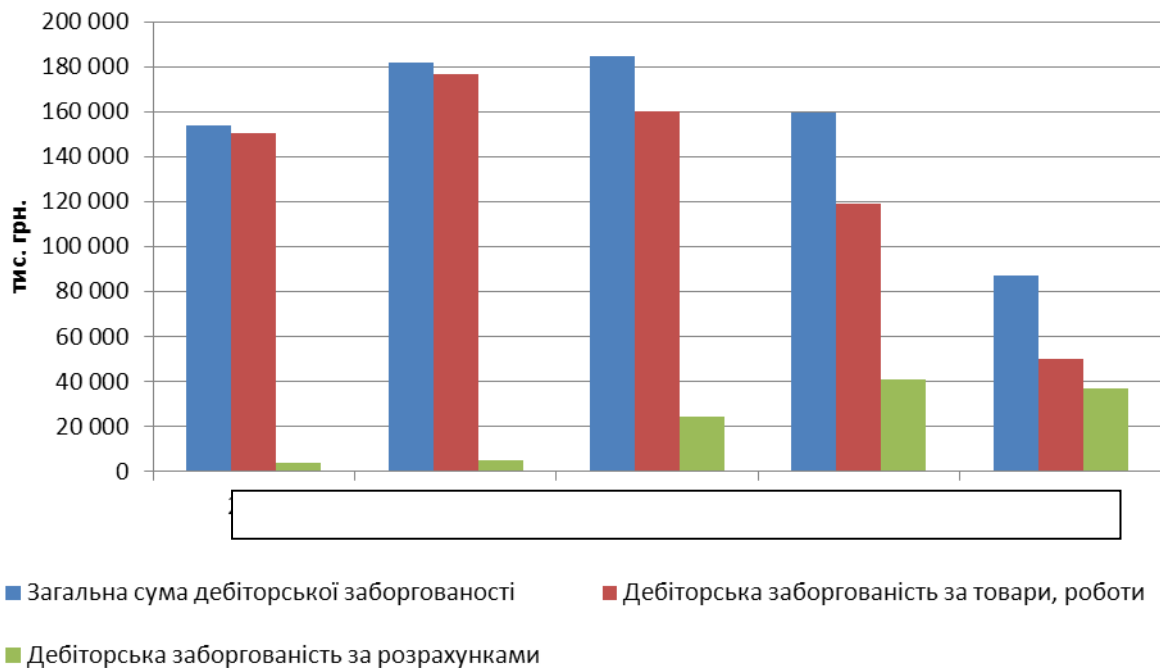

Рис. 2.5. Склад дебіторської заборгованості ПАТ «ЛВІВ «Кривбасвібухпром» у 2018-2022рр.

Отже, як свідчить інформація рис. 2.5, у 2018-2022рр. дебіторська заборгованість підприємства формувалася в основному за рахунок заборгованості споживачів, але, починаючи з 2021р. стрімко зростає частка заборгованості за розрахунками.

Динаміку та структуру необоротних активів дослідимо на основі інформації табл. 2.12.

Як свідчить інформація табл. 2.12, динаміка необоротних активів в цілому за аналізований період є зростаючою: у 2022р. у порівнянні з 2018р. їх вартість зросла на 38,4%. Основним фактором зростання вартості необоротних активів за цей період було збільшення вартості основних засобів на 45,77%, за рештою груп спостерігалось зменшення вартості. Слід зазначити негативну динаміку вартості необоротних активів у 2020-2021рр. в цілому та за всіма групами необоротних активів, що пояснюється відсутністю процесів оновлення необоротних активів на підприємстві.

Таблиця 2.12

Аналіз структури та динаміки необоротних активів ПАТ «ЛВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

(за середньорічною залишковою вартістю), тис. грн.

Показник	Значення по рокам					Відносні відхилення по рокам, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
1. Нематеріальні активи	2284,5	2754,0	1960,0	1315,0	51,5	20,55	-28,83	-32,91	-96,08	-97,75
<i>у % до загальної вартості необоротних активів</i>	2,7	3,1	2,4	1,7	0,04	0,4	-0,7	-0,7	-1,67	-2,62
2. Основні засоби	79776,5	83539,0	76703,5	71910,5	116294	4,72	-8,18	-6,25	61,72	45,77
<i>у % до загальної вартості необоротних активів</i>	93,1	94,1	93,4	93,8	98,1	0,9	-0,6	0,4	4,2	5,0
3. Незавершені капітальні інвестиції	2021,5	2224	2043,5	1873,5	2140	10,02	-8,12	-8,32	14,22	5,86
<i>у % до загальної вартості необоротних активів</i>	2,4	2,5	2,5	2,4	1,8	0,1	0,0	-0,1	-0,6	-0,6
4. Інші	1588,5	300	1389,5	1531	90	-81,11	363,17	10,18	-94,12	-94,33
<i>у % до загальної вартості необоротних активів</i>	1,9	0,3	1,7	2,0	0,1	-1,6	1,4	0,3	-1,9	-1,8
РАЗОМ	85671	88817	82096,5	76630	118575,5	3,67	-7,57	-6,66	54,74	38,41

Склад основних засобів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр., тис. грн.

Показник	Роки					Відхилення по роках, %				
	2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Будівлі та споруди	47331,4	49246,2	44955,9	41593,0	81115,1	4,05	-8,71	-7,48	95,02	71,38
<i>частка у загальній вартості, %</i>	<i>59,33</i>	<i>58,95</i>	<i>58,61</i>	<i>57,84</i>	<i>69,75</i>	<i>-0,38</i>	<i>-0,34</i>	<i>-0,77</i>	<i>11,91</i>	<i>10,42</i>
Транспортні засоби, машини, пристрої, інструмент	23677,7	32279,5	29216,4	27210,9	33690,4	36,33	-9,49	-6,86	23,81	42,29
<i>частка у загальній вартості, %</i>	<i>29,68</i>	<i>38,64</i>	<i>38,09</i>	<i>37,84</i>	<i>28,97</i>	<i>8,96</i>	<i>-0,55</i>	<i>-0,25</i>	<i>-8,86</i>	<i>-0,71</i>
Інші основні засоби	8775,4	2013,3	2531,2	3106,5	1476,9	-77,06	25,72	22,73	-52,46	-83,17
<i>частка у загальній вартості, %</i>	<i>11,0</i>	<i>2,41</i>	<i>3,30</i>	<i>4,32</i>	<i>1,27</i>	<i>-7,70</i>	<i>0,00</i>	<i>1,02</i>	<i>-3,05</i>	<i>-9,73</i>
Разом	79776,5	83539,0	76703,5	71910,5	116294	4,72	-8,18	-6,25	61,72	45,77

Значне зростання вартості необоротних активів у 2022р. у порівнянні з 2021р. пояснюється проведенням індексації основних засобів у цьому році.

Таким чином, негативними тенденціями у формуванні необоротних активів підприємства упродовж аналізованого періоду є суттєве зменшення вартості нематеріальних активів.

Структура необоротних активів характеризується значним переважанням частки основних засобів, яка у 2022р. становила 98,1% і збільшилася у порівнянні з 2018р. на 5%.

Тобто, необоротні активи ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» складаються в основному з основних засобів, тому надалі розглянемо більш детально динаміку та структуру основних засобів підприємства (табл.2.13).

Як свідчить інформація табл. 2.13, вартість будівель та споруд, а також транспортних засобів, машин, приладів та обладнання збільшилися за аналізований період відповідно на 71,4% та 42,3%. Але при цьому слід зазначити, що темпи зростання вартості будівель та споруд є набагато більшими, ніж темпи зростання вартості транспортних засобів, що є негативною тенденцією, не дивлячись на специфіку формування структури основних засобів у даній галузі промисловості.

Структура основних засобів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» характеризується наступним чином: найбільша частка у їх складі приходить на будівлі та споруди, яка становила у 2022р. 69,7% і при цьому збільшилася у порівнянні з 2018 р. на 10,42%.

Активна частина основних засобів, яка представлена транспортними засобами, машинами, пристроями та інструментами, становила у 2022р. майже 29% і при цьому зменшилася упродовж аналізованого періоду майже на 1%.

Така структура основних засобів, в якій значно переважає пасивна частина, є характерною для підприємств даного економічного виду діяльності, але динаміка структури є негативною з огляду на зменшення активної її частини.

Для аналізу джерел формування активів підприємства скористаймося даними дод. З та інформацією, яка міститься у табл. 2.14.

Як свідчить інформація табл. 2.14, у структурі капіталу підприємства у 2018р. та у 2022р. переважав власний капітал, частка якого у вказані роки становила 57,5% та 72,9%.

В структурі залучених коштів у динаміці скорочується частка довгострокових джерел – з 7,2% до 2,1%. У структурі довгострокових джерел відсутні довгострокові кредити банків.

Частка короткострокових джерел також зменшилася з 35,3% до 24,9%. Взагалі кредиторська заборгованість у складі джерел фінансування зменшилася за аналізований період з 42,5% до 27%, що є позитивною тенденцією у формуванні джерел фінансування підприємства.

Слід зазначити, що у 2019-2021 рр. у структурі джерел переважала частка залучених коштів, які обумовлюються порушенням ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» платіжної дисципліни по відношенню до інших контрагентів, або постачальників, що обумовило збільшення грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства в цей період.

Отже, структура джерел формування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» на протязі аналізованого періоду була нестабільною, але в цілому безпечною, оскільки наявна поточна кредиторська заборгованість була викликана небажанням підприємства розраховуватися за боргами, що обумовило концентрацію грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства.

Але загальною тенденцією є погіршення показників фінансового стану, тому для запобігання підвищення рівня ймовірності банкрутства необхідно вжити заходів щодо удосконалення фінансової політики підприємства задля зміцнення його фінансової стійкості.

Таблиця 2.14

Склад і структура джерел формування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Показник	Роки									
	2018		2019		2020		2021		2022	
	тис .грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%
1. Разом джерел	282938	100	414421	100	403680	100	259915,5	100	213109,5	100
2. Власний та прівняний до нього капітал	162750,5	57,5	190414,5	45,9	165496	41,0	125308	48,2	155437	72,9
3. Залучений капітал, в т.ч.:	120227,5	42,5	224006,5	54,0	238184	59,0	134607,5	51,8	57672,5	27,0
Довгострокові джерела	20275,5	7,2	20680,5	5,0	15000	3,7	0		4524	2,1
- з них довгострокові кредити банків у загальній сумі залучених джерел	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-
Короткострокові джерела	99912	35,3	203326	49,1	223184	55,3	134607,5	51,8	53148,5	24,9
-з них банківських позик у загальній	0	-	0	-	0	-	0	-	0	-

Графічно структура джерел формування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр. наведено на рис. 2.6.

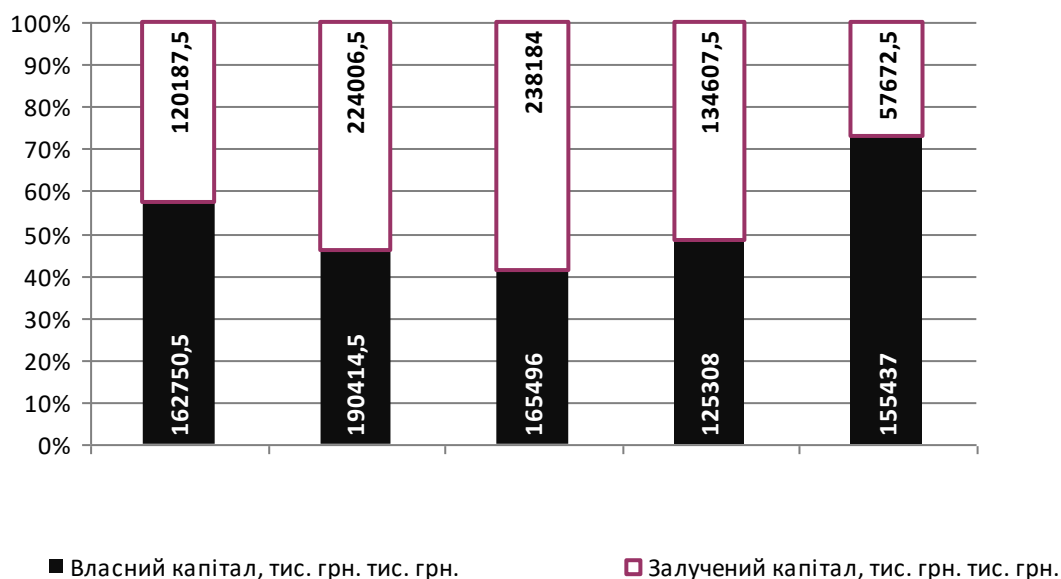

Рис. 2.6. Структура джерел формування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Таким чином, підводячи підсумок дослідження у даному пункті, слід зазначити, що за аналізований період вартість активів скоротилася, що пов'язано із зменшенням обсягу виконаних робіт. В структурі активів переважала частка оборотних активів, яка скоротилася за рахунок значного зменшення вартості товарів, запасів, дебіторської заборгованості за товари, інших оборотних активів. Натомість, значно збільшилася дебіторська заборгованість за розрахунками, кількість грошових коштів. Структура активів підприємства характеризується превалюванням в ній частки дебіторської заборгованості за товари, а також дебіторської заборгованості за розрахунками, що є негативною тенденцією. Негативним у формуванні структури оборотних активів підприємства є збільшення частки дебіторської заборгованості за розрахунками та значне зменшення при цьому частки виробничих запасів внаслідок скорочення обсягів надання послуг. Динаміка

необоротних активів в цілому за аналізований період є зростаючою, їх структура характеризується значним переважанням частки основних засобів та її зростанням і при цьому значним зменшенням частки нематеріальних активів, що є негативною тенденцією.

Загалом, процес формування активів підприємства за аналізований період був неефективним, що свідчить про значні недоліки в механізмі управління даним процесом на підприємстві.

В наступному підрозділі розглянемо ефективність використання активів підприємства.

2.3. Аналіз ефективності використання активів підприємства

Оцінку ефективності управління активами підприємства надамо через аналіз ефективності їх використання. Почнемо з аналізу ефективності використання необоротних активів, а саме їх основної частки – основних засобів (табл. 2.15).

Як свідчить інформація табл. 2.15, при погіршенні стану основних засобів знизилася ефективність їх використання.

Стан основних засобів характеризується їх зносом, у 2022р. 80,5% і збільшився у порівнянні з 2018р. на 23,7%. Збільшення зносу основних засобів обумовила відсутність процесів їх оновлення на підприємстві.

Ефективність використання основних засобів на підприємстві упродовж аналізованого періоду характеризується зменшенням показника фондоддачі на 61,5%, збільшення показника фондомісткості виконаних робіт у 2,63 рази, зниження коефіцієнту використання технологічного автопарку на 15%, зниженням рентабельності основних засобів на 63,04%.

Аналіз співвідношення між темпами зростання продуктивності праці працівників та фондоозброєності їх праці показав нееластичність змін цих показників у 2019-2020рр., тобто темпи при зростанні фондоозброєності праці її продуктивність зменшувалася.

Таблиця 2.15

Оцінка ефективності використання основних засобів у ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» у 2018-2022рр.

Показник	Од. виміру	Значення по роках					Відносні відхилення по роках, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Середньорічна первісна вартість основних засобів	тис. грн.	184529,0	190990	194342	198550	595327,5	3,50	1,76	2,17	199,84	222,62
Середньорічна залишкова вартість основних засобів	тис. грн.	79776,5	83539,0	76703,5	71910,5	116294	4,72	-8,18	-6,25	61,72	45,77
Знос основних засобів	%	56,8	58,1	62,6	79,9	80,5	1,3	4,5	17,3	0,6	23,7
Коефіцієнт оновлення основних засобів	к-т	0,003	0,005	0,01	0,04	0,002	66,67	100,00	300,00	-95,0	-33,33
Коефіцієнт використання автопарку	к-т	0,44	0,43	0,44	0,36	0,29	-0,01	0,01	-0,08	-0,07	-0,15
Фондовіддача основних засобів	грн./грн.	6,24	4,13	3,51	3,74	2,40	-33,81	-15,01	6,55	-35,83	-61,54
в т.ч. активної частини	грн./грн.	21,02	10,70	9,21	9,88	8,29	-49,10	-13,93	7,27	-16,09	-60,56
Фондомісткість товарної продукції	грн./грн.	0,16	0,24	0,29	0,27	0,42	50,00	20,83	-6,90	55,56	162,50
в т.ч. активною частиною	грн./грн.	0,05	0,09	0,11	0,10	0,12	80,00	22,22	-9,09	20,00	140,00
Фондоозброєність працівників	тис. грн./чол.	55,2	69,2	79,7	94,4	160,2	25,36	15,17	18,44	69,70	190,22
в т.ч. активною частиною	тис. грн./чол.	16,40	26,72	30,34	35,71	46,41	62,93	13,55	17,70	29,96	182,99
Еластичність продуктивності праці працівників до фондоозброєності їх праці	к-т	-	0,81	0,85	1,07	1,12	-	0,04	0,22	0,05	-
Рентабельність основних засобів	%	91,20	52,87	35,30	43,63	28,16	-38,33	-17,57	8,33	-15,47	-63,04

Зворотна тенденція спостерігалася у 2021-2022рр., коли збільшення фондоозброєності праці сприяло підвищенню її продуктивності. при чому наростаючими темпами.

Рентабельність основних засобів упродовж аналізованого періоду зменшилася у 3,2 рази, що пов'язано із зменшенням обсягу виконаних робіт на 43,9% та збільшенням вартості основних засобів на 45,8%.

В цілому можемо казати про зниження ефективності управління основними засобами на підприємстві.

Факторний аналіз фондівдачі здійснимо на основі вихідної інформації, наведеної у дод. М на основі формул 1.13-1.15 та за допомогою програми Excel.

Результати розрахунків наведено у табл. 2.16.

Таблиця 2.16

Факторний аналіз фондівдачі за 2018-2022рр.

Фактори впливу	2019/2018	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2022/2018
Частка активної частини основних засобів	1,88	-0,06	-0,02	-0,88	-0,15
Частка машин і обладнання в активній частині основних засобів	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Фондовіддача діючого обладнання	-3,99	-0,57	0,25	-0,46	-3,69
Разом вплив факторів	-2,10	-0,63	0,23	-1,34	-3,84

Як свідчить інформація табл. 2.16, негативний вплив на зменшення фондівдачі основних засобів на протязі аналізованого періоду мали такі фактори як зменшення частки активної частини основних засобів у загальній їх вартості внаслідок відсутності процесів оновлення цієї частини основних засобів, а також зменшення фондівдачі діючого обладнання внаслідок скорочення обсягів виконаних робіт.

Оцінку ефективності використання оборотних активів здійснимо на основі інформації табл. 2.17.

Таблиця 2.17

Оцінка ефективності використання оборотних активів у ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Показник	Од. виміру	Значення по роках					Відносні відхилення по роках, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Середньорічні залишки оборотних активів	тис. грн.	199498,0	328223	324279	186253	111201,5	64,52	-1,2	-42,56	-40,3	-44,25
Оборотність оборотних активів	об.	2,49	1,03	0,78	1,57	2,80	-58,63	-24,27	101,28	78,34	12,45
Тривалість одного обороту	дні	144,58	349,51	461,54	229,30	128,57	204,93	112,03	-232,2	-100,7	-16,01
Коефіцієнт завантаження активів в обороті	грн/грн	0,40	0,97	1,28	0,64	0,36	142,50	31,96	-50,00	-43,75	-10,00
Еластичність темпів змін реалізованої продукції до темпів змін оборотних активів	к-т	-	0,41	0,75	2,02	1,78	-	0,34	1,27	-0,24	-

Таблиця 2.18

Оцінка ефективності управління активами у ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» у 2018-2022рр.

Показник	Од. виміру	Значення по роках					Відносні відхилення по роках, %				
		2018	2019	2020	2021	2022	2019/ 2018	2020/ 2019	2021/ 2020	2022/ 2021	2022/ 2018
Співвідношення немонетарних та монетарних активів	грн./грн.	43,42	1,04	0,81	9,12	11,82	-97,60	-22,1	1025,93	29,61	-72,78
Співвідношення оборотних і необоротних активів	грн./грн.	2,33	3,70	3,95	2,43	0,94	58,80	6,76	-38,48	-61,3	-59,66
Коефіцієнт реальної вартості майна	к-т	0,42	0,28	0,23	0,33	0,57	-0,14	-0,05	0,1	0,24	0,15
Частка сумнівної дебіторської заборгованості в її загальній сумі	%	0,10	0,08	4,79	4,41	5,94	-0,02	4,71	-0,38	1,53	5,84
Співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської	к-т	1,28	0,81	0,77	1,19	1,51	-0,47	-0,04	0,42	0,32	0,23
Рентабельність активів	%	0,24	0,16	0,03	0,08	0,17	-0,08	-0,13	0,05	0,09	-0,07

Як свідчить інформація табл. 2.17, в цілому ефективність використання оборотних активів підприємства на протязі аналізованого періоду підвищилася, про що свідчить збільшення показника оборотності оборотних активів на 12,45%, скорочення тривалості одного обороту на 16,01%, зменшення завантаження активів в обороті на 10%. Але при цьому

темпи змін оборотних активів не були еластичними до темпів змін реалізованої продукції у 2018-2020рр., а у 2022р. намітилася тенденція до її зменшення. Крім того, знизилася і рентабельність оборотних активів на 6,56%. при цьому слід відзначити зниження рентабельності оборотних активів у періоди, коли темпи змін оборотних активів були нееластичними до темпів зміни реалізованої продукції.

Для узагальненої оцінки ефективності управління активами у ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» нами пропонується використання показників, наведених у табл. 2.18.

Як свідчить інформація табл. 2.18, нестійка динаміка співвідношення немонетарних активів до монетарних, а у 2020р. навіть вирівнювання їх вартості, свідчить про неефективність управління формуванням активів підприємства. Співвідношення оборотних і необоротних активів має тенденцію до зменшення, що також говорить про неефективність управління активами підприємства. Про формування неефективної структури активів підприємства свідчить і зменшення коефіцієнту реальної вартості майна у 2019-2021рр. Збільшення коефіцієнту співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської свідчить про зростання фінансового ризику підприємства. Рентабельність активів знижується, що свідчить про неефективність управління ними.

Проявом ефективності управління активами підприємства є фінансова стійкість підприємства.

Вихідні дані для розрахунку впливу факторів на рівень фінансової стійкості наведені у табл. 2.19.

Здійснені розрахунки дають змогу зробити висновок, що зміна коефіцієнту фінансового левєриджу зумовлено не лише зміною структури активів підприємства, але й переходом від помірної до консервативної політики формування джерел їх фінансування.

Таблиця 2.19

Дані для розрахунку впливу факторів на фінансову стійкість ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» у 2018-2022рр.

Показники	Роки				
	2018	2019	2020	2021	2022
Питома вага необоротних активів у балансі, %	30,0	21,3	20,2	29,1	51,6
Питома вага оборотних активів у балансі, %	69,9	78,7	79,8	70,8	48,4
Частка залученого капіталу у формуванні необоротних активів	0,398	0,402	0,312	0,305	0,312
Частка залученого капіталу у формуванні оборотних активів	0,425	0,405	0,341	0,334	0,343
Частка власного капіталу у формуванні необоротних активів	0,602	0,598	0,688	0,695	0,685
Частка власного капіталу у формуванні оборотних активів	0,575	0,595	0,659	0,666	0,657

Для подальшого аналізу доцільно провести розрахунок впливу фінансового лівєриджу на зміну величини прибутку підприємства за формулою (1.30-1.31). Вихідну інформацію наведено в дод. Ж, а результати розрахунків – у табл. 2.20.

Таблиця 2.20

Вплив фінансового лівєриджу на зміну величини прибутку ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» у 2019-2022рр.

Показник	Позначення	Період			
		2019	2020	2021	2022
Темпи зміни виручки (нетто) від операційної діяльності, %	ΔВР %	-31,88	-25,43	15,71	6,43
Темп зміни бруто-прибутку від операційної діяльності, %	ΔП %	-5,46	-74,22	36,9	13,75
Темп зміни чистого прибутку від операційної діяльності, %	ΔЧП %	12,62	-80,98	41,49	32,82
Темп зміни обсягів виробництва, %	ΔВРП%	-30,61	-22,08	-0,12	3,91
Рівень операційного левєриджу	К _{ол}	0,17	2,9	2,35	2,1

Отримані розрахункові значення показника вказують на те, що фінансова стійкість ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» є чутливою до зміни обсягів виконання робіт, оскільки значення коефіцієнту операційного левериджу є більшим за 1 на протязі останніх 4-х років аналізованого періоду. Показник операційного левериджу показує, що з кожної одиниці приросту виручки від реалізації продукції маємо приріст прибутку у 2019 р. 0,17 грн., у 2020р. – 2,9грн., у 2021р. -2,35 грн., у 2022р.-2,1 грн. Але при цьому слід відзначити, що динаміка цього показника є спадаючою, тобто еластичність між показниками знижується.

Таким чином, чим більшими є темпи зростання обсягу виробництва, тим більшими є темпи приросту прибутку. Чим більшим є рівень операційного левериджу, тим менше залежність підприємства від запозичених коштів.

Оцінку ефективності використання активів підприємства надамо також через аналіз ділової активності підприємства, використовуючи формулу 1.1. Результати розрахунків наведено в табл. 2.21.

Таблиця 2.21

**Оцінка ділової активності ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»
у 2018-2022рр.**

Період	Визначення характеру нерівностей			Висновок
	$T_{акт}$	$T_{акт}, T_{врп}$	$T_{врп}, T_{чп}$	
2019 рік	$100\% > T_{акт}$	$T_{акт} > T_{врп}$	$T_{врп} < T_{чп}$	Часткове падіння ділової активності
2020 рік	$100\% > T_{акт}$	$T_{акт} > T_{врп}$	$T_{врп} > T_{чп}$	Повне падіння ділової активності
2021 рік	$100\% > T_{акт}$	$T_{акт} < T_{врп}$	$T_{врп} < T_{чп}$	Часткова стабілізація ділової активності
2022рік	$100\% > T_{акт}$	$T_{акт} < T_{врп}$	$T_{врп} < T_{чп}$	Часткова стабілізація ділової активності

Примітка: $T_{акт}$ – темпи росту активів підприємства;

$T_{врп}$ – темпи зростання обсягу реалізованої продукції;

$T_{чп}$ – темпи збільшення чистого прибутку підприємства.

Як свідчить інформація табл. 2.21, упродовж всього аналізованого періоду темпи зростання вартості активів підприємства були меншими за

100%, що означало зменшення економічного потенціалу підприємства та скорочення масштабів діяльності.

Внаслідок цього рекомендована нерівність ($T_{\text{акт}} < T_{\text{ВРП}}$) спостерігалася лише у 2021-2022рр., що свідчить про підвищення інтенсивності використання ресурсів на підприємстві. Рекомендована нерівність ($T_{\text{ВРП}} < T_{\text{П}}$) спостерігалася також лише у 2021-2022рр., що свідчить про те, що прибуток підприємства зростає швидше від обсягу реалізації продукції і сукупного капіталу внаслідок підвищення рентабельності продажів. Але, результативність діяльності підприємства в ці роки була б вищою, якби виконувалася нерівність ($100\% < T_{\text{акт}}$). Слід зазначити, що ця нерівність не виконувалася жодного року на протязі аналізованого періоду. Тому для забезпечення динамічності розвитку підприємства і зміцнення його фінансового стану і дотримання рекомендованої для цього нерівності $100\% < T_{\text{акт}} < T_{\text{ВРП}} < T_{\text{П}}$ необхідно нарощувати вартість активів підприємства, але при цьому забезпечити їх ефективну структуру.

У зв'язку з цим при аналізі ефективності управління оборотними активами доцільним також вважається визначення надлишку чи нестачі джерел їх формування. Надлишок чи нестача планових джерел коштів для формування запасів є одним із критеріїв оцінювання фінансової стійкості підприємства, відповідно до якого виділяють чотири типи фінансової стійкості. Для здійснення такого аналізу буде використано методологію аналізу співвідношень запасів та власного оборотного капіталу. Вихідними даними для аналізу є дані дод. 3 «Баланс» за 2018-2022рр. Для узагальненої оцінки буде використано співвідношення (1.20) – (1.23), а результати аналізу зведено до табл. 2.22. У табл. 2.19 власні оборотні активи визначені згідно даних бухгалтерського балансу: р. 260-р. 620, а запаси: р. 100 + р. 110 + р. 120 + р. 130+ р. 140.

Як свідчить інформація табл. 2.22, порівняння рівня власних оборотних активів та розміру матеріальних оборотних активів (запасів) вказує на те, що

на протязі аналізованого періоду власних коштів підприємства було достатньо для забезпечення запасів.

Таблиця 2.22

**Забезпеченість матеріальних оборотних коштів
ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» стійкими джерелами
фінансування**

Період	Запаси, тис грн.	Власний оборотний капітал, тис грн.	Порівняння	Коефіцієнт співвід- ношення	Висновок
2018 рік	36207	99586	36207<99586	2,8	нормальна короткострокова фінансова стійкість
2019 рік	27048	124897	27048<124897	4,6	нормальна короткострокова фінансова стійкість
2020 рік	13888	101095	13888<101095	7,3	нормальна короткострокова фінансова стійкість
2021 рік	11202,5	51645,5	11202,5<51645,5	4,6	нормальна короткострокова фінансова стійкість
2022рік	12677,5	58053	12677,5<58053	4,6	нормальна короткострокова фінансова стійкість

При цьому спостерігається тенденція до збільшення коефіцієнту співвідношення власного капіталу та запасів, тобто поступово частка запасів, яка покривається власним капіталом збільшується не на користь фінансування необоротних запасів.

РОЗДІЛ 3

ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ ПАТ «ПВП «КРИВБАСВИБУХПРОМ»

3.1. Розробка стратегії управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»

Стратегія управління активами, досліджуючи об'єктивні економічні закономірності ринкових відносин, розробляє форми та способи виживання й розвитку підприємства за нових умов. Вона включає методи та практику формування активів підприємства та джерел їх фінансування.

Під час розробки стратегії управління активами підприємства необхідно оцінювати її ефективність, що ґрунтується на прогнозних розрахунках різних фінансових показників, а також на прогнозуванні динаміки нефінансових результатів реалізації розробленої стратегії (зростання ділової репутації підприємства, підвищення рівня управління фінансовою діяльністю його структурних підрозділів тощо).

Стратегію управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» визначимо з урахуванням попередньо проведеного аналізу, в результаті якого нами було виявлено наступні тенденції:

1) структура активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» характеризується превалюванням частки оборотних активів над необоротними (частка оборотних активів в середньому за аналізований період становила 70%);

2) у структурі необоротних активів майже 98% становлять основні засоби, структура яких є неефективною з огляду на зменшення частки активної частини основних засобів, а також має місце значний знос основних засобів – 80,5%;

3) у структурі оборотних активів найбільша частка – приблизно 78% - приходить на дебіторську заборгованість, при чому дебіторська заборгованість за товари та послуги має більшу частку в структурі активів, ніж дебіторська заборгованість за розрахунками, хоча і має тенденцію до зниження;

4) внаслідок недостатніх темпів зростання вартості активів ділова активність підприємства зменшувалася;

5) ефективність використання активів зменшувалася через не оптимальність їх кількості та якості;

6) для нарощування активів підприємства необхідно синтезувати внутрішні фінансові джерела.

Розглянемо шляхи вирішення окреслених проблем в логічній послідовності їх представлення.

Оптимізація співвідношення між необоротними та оборотними активами можлива шляхом виведення застарілих основних засобів та їх подальшого оновлення. Зменшення ступеня зносу основних засобів можливе завдяки їх оновленню за рахунок придбання нових зарядно-змішувальних машин та здійснення поточного ремонту сховищ з метою приведення їх у відповідність з ЄПБВР. Придбання нових зарядно-змішувальних машин обумовлено змінами у структурі використовуваних вибухових речовин в напрямку збільшення таких емульсійних вибухових речовин як «україніт» та «емоніт» з метою підвищення обсягів підривання гірничої маси. для цього метою пропонується придбати 3 додаткові емульсійно-змішувальні машини ЕСЗМ-12 для використання «україніту» та 5 додаткових емульсійно-змішувальних машин для виготовлення «емоніту»: з них 1 машина- ТСЗМ-30 та 4 машини «Емоніт -1».

Задля обґрунтування необхідності придбання таких машин дослідимо прогнозні тенденції виробничої програми ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром».

Оскільки контрагентами є такі гірничо-збагачувальні комбінати як «Центральний ГЗК» та «Північний ГЗК», то цілком закономірним є

здійснення оцінки прогнозів розвитку цих контрагентів. Здійснена нами прогнозна оцінка показала, що у 2019-2021 рр. обсяги виробництва ЗРС у ПрАТ «ЦГЗК» будуть зберігатися на рівні 2021 р. Реалізація проектів з розширення добувних та збагачувальних потужностей дасть можливість ПрАТ «ПівнГЗК» збільшити виробництво концентрату к 2021 р. більш ніж на 18 % до 16,7-16,8 млн. т.

Враховуючи прогнозні зміни виробництва ЗРС контрагентами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром», нами було з'ясовано прогнозні тенденції його розвитку на 2019-2021 рр. (рис. 3.1 та рис. 3.2).

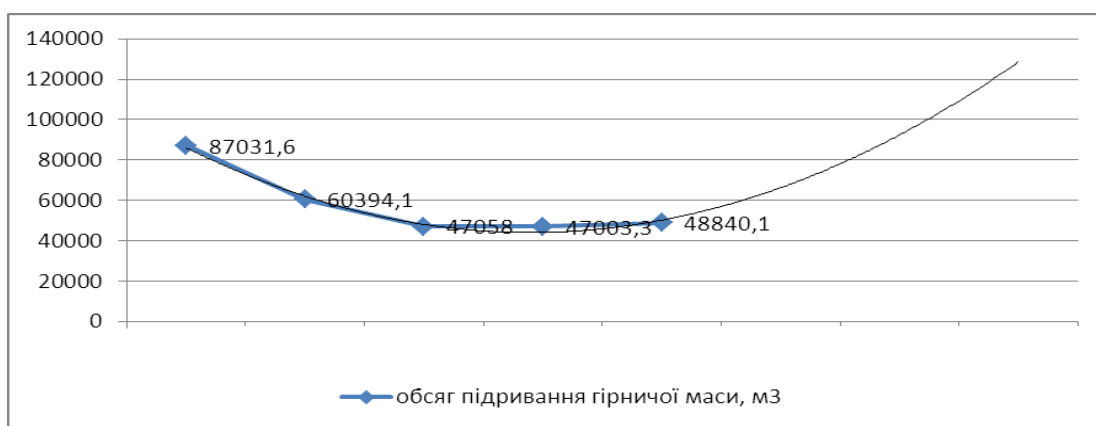

Рис. 3.1. Прогноз обсягів підривання гірничої маси у «ПВП «Кривбасвибухпром»

Як свідчить інформація рис. 3.1, у прогнозному періоді обсяги підривання гірничої маси мають збільшуватися, оскільки, починаючи з 2019р. тренд має зростаючий характер. За проведеними розрахунками найбільш ймовірне зростання обсягів підривання гірничої маси складе у 1-му прогнозному році 6,5%, у другому прогнозному році – 7,2%, у третьому прогнозному році – 8,1%, у четвертому році – 10,2%, у п'ятому році – 12,8%.

Як свідчить інформація рис. 3.2, обсяг реалізації продукції «ПВП «Кривбасвибухпром» у прогнозному періоді буде також збільшуватися завдяки збільшенню обсягів підривання гірничої маси.

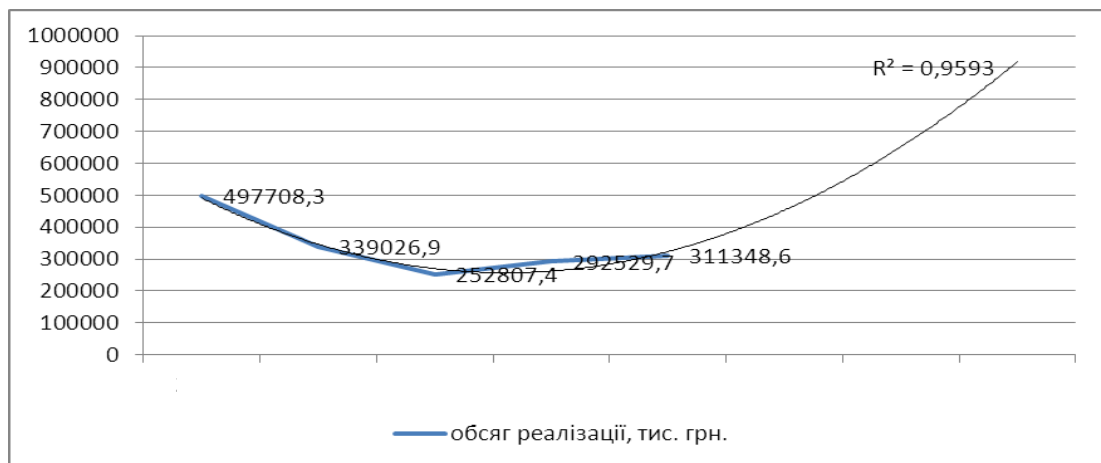

Рис. 3.2. Прогноз обсягів реалізації продукції «ПВП «Кривбас-вибухпром»

За проведеними розрахунками найбільш ймовірне зростання обсягів реалізації складе у 1-му прогнозованому році 6,5%, у другому прогнозованому році – 7,2%, у третьому прогнозованому році – 8,1%, у четвертому році – 10,2%, у п'ятому році – 12,8%.

Тобто, придбання нового технологічного автотранспорту є цілком виправданим з точки зору можливостей формування виробничої програми. Наступним завданням в процесі обґрунтування даного проекту є визначення джерел фінансування даного заходу.

Визначимо внутрішні фінансові можливості підприємства, до яких відносяться отримання додаткового прибутку внаслідок збільшення обсягів підривання гірничої маси, економія грошових коштів за рахунок скорочення витрат, а також реструктуризація дебіторської заборгованості за надані послуги.

Збільшення обсягів підривання гірничої маси можливе за рахунок стабілізації діяльності ГЗК Кривбасу. Непересічного значення для нарощування обсягів підривання має виконання спеціальних замовлень, пов'язаних з підриванням різних промислових та непромислових об'єктів.

Враховуючи зростаючий попит в цілому в Україні на даний вид робіт, у підприємства є можливість збільшити обсяг спеціальних замовлень вдвічі.

З метою зменшення питомих витрат на здійснення вибухових робіт нами пропонуються наступні заходи в межах стратегії скорочення витрат:

- 1) зменшення витрат вибухових речовин за рахунок удосконалення технології здійснення вибухових робіт;
- 2) скорочення витрат на обслуговування застарілих основних засобів;
- 3) здача в оренду складських приміщень, що використовувалися для зберігання сипучих вибухових речовин;
- 4) скорочення витрат на охорону блоків;

З метою скорочення витрат вибухових речовин нами пропонується:

- 1) удосконалення обліку вибухових матеріалів та невибухових компонентів шляхом розробки нових та перегляду діючих інструкцій;
- 2) заміна промдетонаторов ДПУ – 830 ТЛ на ЕВР ЕРА-РЗ. Така заміна дозволить знизити витрати на проведення вибухових робіт за рахунок скорочення витрат при застосуванні емульсійних вибухових речовин;
- 3) заміна діючих засобів вибуху з метою зменшення обсягу заряджання вибухових речовин.

Другим напрямком скорочення прямих витрат є реструктуризація складського господарства у зв'язку з повною заміною сипучих вибухових речовин та виведення в аутсорсинг робітників воєнізованої охорони. Справа в тім, що застосовувана на підприємстві технологія передбачає виготовлення емульсійних вибухових речовин, які не потребують їх довготривалого зберігання у складських приміщеннях на відміну від сипучих вибухових речовин, які використовувалися у виробництві до 2020 р. Внаслідок цього відпадає потреба у повноцінному функціонуванні складів при гірничих цехах, на охорону якого витрачалось 20% фонду оплати праці. Тому нами і пропонується в межах програми реструктуризації складського господарства вивести працівників ВВО, які були задіяні в охороні даного складу, в аутсорсинг, що дасть можливість скоротити прямі витрат на оплату їх праці.

Третім напрямком скорочення прямих витрат є зменшення матеріальних витрат шляхом застосування нової технології та техніки. З метою скорочення витрат на обслуговування радіостанцій внаслідок значного їх зносу нами пропонується придбати новий радіокомплекс, що, окрім скорочення витрат на обслуговування діючих радіостанцій, дозволить збільшити радіодіапазон частот та розширити коло замовлень на проведення підривних робіт.

Четвертим напрямком скорочення витрат на підприємстві є запобігання впливу зовнішніх, не залежних від підприємства факторів, на рівень витрат. Існування такого фактору знаходить свій прояв у тому, що підприємства – замовники, змінюють умови проведення вибухових робіт без попереднього узгодження зі спеціалістами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром». Це стосується визначення кількості буріння блоків та їх розмірів. Скорочення витрат на охорону блоків передбачає введення штрафів замовників за зміну своєї виробничої програми, внаслідок чого фактично відбувається зміна кількості та розміру блоків, які мають охороняти робітники ВВО.

Скорочення витрат на обслуговування застарілих основних засобів передбачається шляхом здійснення поточного ремонту сховищ з метою приведення їх у відповідність з ЄПБВР, а також модернізації діючих засобів технологічного зв'язку.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів в дозволить скоротити витрати на здійснення вибухових робіт.

Основним шляхом вирішення питання забезпечення зростання рівня абсолютної ліквідності та термінової платоспроможності підприємства є застосування заходів реінжинірингу оборотних активів підприємства за стратегією:

- переведення частини накопленої дебіторської заборгованості в вексельну;
- облік отриманих векселів в комерційному банку та отримання коштів від рефінансування векселів.

Пропозиції впровадження вексельного механізму прискорення перетворення дебіторсько-кредиторської заборгованості в грошові кошти мають за мету:

- впровадження вексельного обороту в систему грошових розрахунків підприємства;
- впровадження короткострокового вексельного кредитування (обліку векселів) банками дебіторської заборгованості підприємства, оформленої у вигляді авальованих векселів покупців продукції;
- впровадження вексельного розрахунку з кредиторами переказними векселями з можливістю обороту на себе при погашенні дебіторської заборгованості за відпущену продукцію дебіторами;
- різкого скорочення строку перетворення дебіторської заборгованості в грошові кошти за допомогою форфейтинг-факторингової схеми обліку векселя в комерційних банках.
- отримання від оптових покупців – дебіторів на вітчизняному ринку авальованих векселів за відпущену продукцію з строком погашення 30 – 60 днів після відвантаження товару;
- зарахування отриманих векселів в комерційному банку (вексельний кредит) до строку погашення векселів та отримання оборотних коштів для продовження оборотних циклів підприємства.

Таким чином, стратегія управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» включає в себе організаційно-технічні заходи, спрямовані на збільшення власних джерел фінансування через збільшення прибутку внаслідок збільшення обсягів підривання гірничої маси та скорочення витрат на виконання цих робіт. Також з метою поліпшення структури активів нами пропонується реалізувати законсервоване обладнання, яке не використовується в операційному процесі.

Економічне обґрунтування запропонованих заходів наведено в наступному підрозділі дипломної роботи.

3.2. Економічне обґрунтування стратегії управління активами підприємства

Ресурсно-організаційне обґрунтування запропонованих заходів щодо реалізації стратегії управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» буде відбуватися на основі концепції порівняння вигод, які можуть бути отриманими від реалізації заходу, з витратами на цей захід.

Захід 1. Метою проекту оновлення технічного парку ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» є збільшення прибутку за рахунок додаткових обсягів підривання на ГЗК Кривбасу. За проектом передбачається придбання 3-х змішувально-зарядних машин «ЕЗЗМ-12», що дозволить в умовах ПАТ «ПівнГЗК» забезпечити попит на додаткові обсяги підривання за допомогою емульсійної вибухової речовини «Україніт».

Вартість однієї змішувально-зарядної машини становить 549,76 тис. дол. Виходячи з цього, та, враховуючи курс долара, затратами на впровадження даного заходу будуть:

$$Z_1 = 0,15(549,76 * 3 * 21,5) = 5\,318,9 \text{ тис. грн.}$$

Економічний ефект від заміни граммоніта українітом та збільшення додаткових обсягів підривання буде полягати в економії на витратах підривання 1 м³ гірничої маси. Порівняльна характеристика витрат наведена в табл. 3.1.

Як свідчить табл. 3.1, в результаті заміни граммоніта українітом за рахунок збільшення додаткових замовлень на підривання 10151 тис.м³ гірничої маси додаткові вигоди становитимуть:

$$B_1 = 10151 * 0,68 = 6902,68 \text{ тис. грн.}$$

Річний економічний ефект від заміщення граммоніту українітом становитиме:

$$E_1 = 6902,68 - 5\,318,9 = 1583,78 \text{ (тис. грн.)}$$

Таблиця 3.1

Порівняльна характеристика витрат на підривання 1 м³ гірничої маси граммонітом та емонітом

Стаття витрат	Граммоніт		Емоніт		Відхилення, грн.
	грн.	%	грн.	%	
Основні матеріали	4,48	70,5	3,89	68,5	-0,58
Затрати складу вибухових речовин	0,0572	0,9	0,0568	1,0	-0,0004
Страховання перевезень	0,0063	0,1	0,0056	0,1	-0,007
Страховання запасів	0,0063	0,1	0,0056	0,1	-0,007
Допоміжні матеріали	0,438	6,9	0,437	7,7	-0,001
Внутрішнє гідрозабивання	0,152	2,4	0,147	2,6	-0,005
Прямі витрати на оплату праці	0,0763	1,2	0,079	1,4	0,0027
Інші прямі витрати	0,121	1,9	0,125	2,2	0,004
Загальновиробничі витрати	0,102	1,6	0,102	1,8	-
Адміністративні витрати	0,089	1,4	0,091	1,6	0,002
Собівартість товарної продукції	5,53	87,0	4,94	87,0	-0,59
Прибуток	0,83	13	0,74	13	-0,09
Оптова ціна	6,36	100	5,68	100	-0,68

Аналогічним чином буде розраховано економічний ефект від зміни структури товарної продукції підприємства внаслідок збільшення частки емульсійної вибухової речовини «емоніт» для підривання гірничої маси в умовах ПрАТ «ЦГЗК». Згідно із замовленнями цього ГЗК обсяги застосування емоніту в плановому році вони становитимуть 34,9 тис. тонн. Але підприємство не має відповідних потужностей для виконання додаткових обсягів робіт. Тому необхідним вбачається придбати 4 одиниці змішувально-зарядних машин «Емоніт-1» та одну змішувально-зарядну машину «ТЗЗМ-30Е». Вартість цих машин становить 2900 тис. дол., тобто, витрати на впровадження даного заходу будуть становити:

$$Z_2 = 0,15 \cdot (2900 \cdot 21,5) = 9352,5 \text{ тис. грн.}$$

Економічний ефект від заміни граммоніта емонітом та збільшення додаткових обсягів підривання буде полягати в економії на витратах підривання 1 м³ гірничої маси. Порівняльна характеристика витрат наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Порівняльна характеристика витрат на підривання 1 м³ гірничої маси граммонітом та емонітом

Стаття витрат	Граммоніт		Емоніт		Відхилення, грн.
	грн.	%	грн.	%	
Основні матеріали	3,947	69,5	3,139	66,1	-0,808
Затрати складу вибухових речовин	0,244	4,3	0,242	5,1	-0,002
Страховання перевезень	0,00568	0,1	0,00475	0,1	0,002
Допоміжні матеріали	0,34	6,0	0,342	7,2	-0,0018
Внутрішнє гідрозабивання	-	0	0,042	0,9	0,042
Прямі витрати на оплату праці	0,0568	1,0	0,057	1,2	0,0002
Інші прямі витрати	0,16	2,9	0,166	3,5	0,06
Загальновиробничі витрати	0,0450	0,8	0,0475	1,0	0,0025
Адміністративні витрати	0,09	1,6	0,09	1,9	-
Собівартість товарної продукції	4,94	87	4,13	87	-0,81
Прибуток	0,73	13	0,61	13	-0,12
Оптова ціна	5,68	100	4,75	100	-0,93

Як свідчить табл. 3.2, в результаті заміни граммоніта емонітом оптова ціна підривання 1 м³ гірничої маси скоротиться на 0,93 грн. За рахунок збільшення додаткових замовлень на підривання 12480 тис.м³ гірничої маси додаткові вигоди становитимуть:

$$B_2 = 12480 * 0,93 = 11606,4 \text{ (тис. грн.)}$$

Річний економічний ефект від заміщення граммоніту емонітом становитиме:

$$E_2 = 11606,4 - 9352,5 = 2253,9 \text{ тис. грн.}$$

Захід 2. В межах заходу, що стосується реалізації законсервованого обладнання були використані результати проведеної інвентаризації основних засобів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром», в результаті якої було з'ясовано, що у господарській діяльності підприємства протягом багатьох років не використовується комплект вибухових пристроїв. Загальне надходження коштів від реалізації цих засобів буде становити 105,5 тис. грн.

Витрати на реалізацію законсервованого обладнання становитимуть 15 тис. грн.

Економічний ефект від реалізації даного заходу становитиме:

$$E_3 = 105,5 - 15,0 = 90,0 \text{ тис. грн.}$$

Захід 3. З метою підвищення доходів підприємства нами пропонується задача в оренду складських приміщень, що використовувалися для зберігання сипучих вибухових речовин. Загальна площа складських приміщень становить 680 м². Доходи від реалізації даного заходу з урахуванням вартості оренди виробничих приміщень на сучасному ринку нерухомості будуть становити 200 грн. за 1 м² у місяць.

Таким чином, вигода від даного заходу буде становити:

$$B = 680 * 12 * 200 = 1\,632\,000 \text{ грн.}$$

Затратами на реалізацію даного заходу будуть витрати комунального характеру, які становлять на рік 150 тис. грн.

Таким чином, економічний ефект від задачі в оренду складських приміщень буде становити:

$$E = 1632 - 150 = 1480 \text{ тис. грн.}$$

Захід 4. Економічним ефектом від впровадження системи штрафів замовнику за зміну виробничої програми, внаслідок чого на підприємстві збільшуються витрати на охорону блоків буріння, нами вважається сума перевищення фактичних витрат у порівнянні з їх плановим рівнем. Базовий рівень витрат внаслідок порушення замовником правил формування виробничої програми становив 95 тис. грн.

Тобто, економічний ефект від реалізації даного заходу буде становити 95 тис. грн., оскільки витрати на реалізацію даного заходу не передбачаються.

Захід 5. З метою скорочення витрат на проведення вибухових робіт нами було запропоновано подальше збільшення частки водоемульсійних вибухових речовин. Для цього необхідно замінити промдетонатори ДПУ – 830 ТЛ на ЕВР ЕРА-РЗ, що дозволить знизити витрати на проведення вибухових робіт.

Заміна промдетонаторов ДПУ-830 ТЛ на патронуване ЕВР ЕРА-РЗ дозволить знизити витрати на підривання 1м³ гірничої маси на 1,7-2,1 коп. В

цілому ж скорочення витрат від впровадження даного операційного покращення становитиме 672,9 тис. грн. на рік (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Розрахунок економічного ефекту від заміни промдетонаторов ДПУ-830 ТЛ на патрованоане ЕВР ЕРА-РЗ

Показники	Для умов застосування ДПУ	Для умов застосування ЕВР ЕРА	Відхилення
Кількість застосовуваних детонаторів, шт.	34592	14405	-20227
Вартість одиниці ПД, грн.	26,7	17,4	-9,3
Загальні витрати на застосування ПД, грн.	923,6	250,6	-672,9

Таблиця 3.5

Сукупний економічний ефект від організаційно-економічних заходів, спрямованих на реалізацію стратегії управління активами у ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром», тис. грн.

Заходи	Стратегічна спрямованість заходу	Вигоди	Витрати	Розмір економ. ефекту
Оновлення технічного парку підприємства за рахунок придбання змішувально-зарядних машин «ЕЗЗМ-12» для застосування емульсійної вибухової речовини «україніт»	Поліпшення структури активів шляхом збільшення частки необоротних активів, збільшення частки активної частини основних засобів	6902,68	5 318,9	1583,78
Оновлення технічного парку підприємства за рахунок придбання 4-х змішувально-зарядних машин «Емоніт-1» та однієї «ТЗЗМ-30Е» для застосування емульсійної вибухової речовини «емоніт»	Поліпшення структури активів шляхом збільшення частки необоротних активів, поліпшення структури основних засобів	11606,4	9352,5	2253,9
Реалізація законсервованого обладнання	Поліпшення структури активів підприємства	105,5	15,0	90,0
Здача в оренду складських приміщень	Збільшення доходу від іншої діяльності	1632	150	1482
Заміна промдетонаторів ДПУ – 830 ТЛ на ЕВР ЕРА-РЗ	Збільшення прибутку підприємства як джерела фінансування активів	672,9	-	672,9
Заміна засобів вибуху	Збільшення доходу від реалізації	9041,1	630	8411,1
Упорядкування умов надання послуг замовникам	Збільшення прибутку як джерела фінансування активів	95,0	-	95,0
Впровадження вексельного механізму прискорення перетворення дебіторської заборгованості в грошові кошти	Поліпшення структури оборотних активів підприємства	12572,6	350	12222,6
Разом	-	42628,18	15816,4	26811,28

Як свідчить табл. 3.4, реалізація запропонованих організаційно-технічних заходів в межах реалізації стратегії управління активами ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» буде мати річний економічний ефект у розмірі 26811,28 тис. грн.

Отже, реалізація запропонованих заходів дозволить за рахунок скорочення витрат на проведення вибухових робіт, покращення стану своїх активів збільшити обсяг замовлень і на основі цього підвищити ділову активність.

Запропоновані заходи мають не лише економічний, але і соціальний ефект, який знайде свій прояв у покращенні умов праці, підвищенні рівня оплати праці.

Реалізація запропонованої програми дозволить покращити основні техніко-економічні показники діяльності підприємства, розрахунок яких буде здійснено в наступному підрозділі дипломної роботи.

Планування основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «ПВП» «Кривбасвибухпром» у плановому періоді наведено у табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Планування основних техніко-економічних показників діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» з урахуванням реалізації стратегії управління активами підприємства

Показник	Од. виміру	До реалізації заходів	Після реалізації заходів	Відхилення	
				+/-	%
Обсяг підривання гірничої маси	тис. м ³	48840,1	52018,7	3174,6	6,50
Обсяг товарної продукції в діючих цінах	тис. грн.	311348,6	331593,7	20245,1	6,50
Обсяг товарної продукції в порівняних цінах 2018 р.	тис. грн.	279302,3	297472,0	18169,7	6,51
Чисельність персоналу, всього	чол.	726	726	0,00	0,00
в т.ч. робітників основних професій	чол.	337	337	0,00	0,00
Продуктивність праці 1-го працівника	тис. грн./чол.	384,71	409,74	25,03	6,51
Продуктивність праці 1-го робітника	тис. грн./чол..	828,79	882,7	53,91	6,50
Середньомісячна заробітна плата 1-го працівника	грн.	19339	19482	143	3,30
Середньомісячна заробітна плата 1-	грн.	18322	18432	110	3,31

го робітника					
Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	116294	123039	6745,0	5,8
в т.ч. активна частина	тис. грн.	33690,4	40435,4	6745,0	20,0
	%	29,0	33,0	4,0	x
Фондовіддача основних засобів	грн./грн.	2,40	2,42	0,02	0,83
Фондоозбросність 1-го працівника	тис. грн./чол.	160,2	169,48	9,28	5,79
Собівартість продукції	тис. грн.	278594,8	291802,4	13207,6	4,74
Витрати на 1 грн. товарної продукції	коп.	89,48	88,0	-1,48	-1,65
Собівартість підривання 1 м ³ гірничої маси	грн.	5,70	5,61	-0,09	-1,58
Валовий прибуток	тис. грн.	32753,8	39791,3	7037,5	21,49
Рентабельність продукції	%	11,8	13,7	1,9	x

Як свідчить інформація табл. 3.7, в результаті реалізації заходів по забезпеченню фінансової стійкості підприємства підвищиться ефективність використання виробничих ресурсів: так, продуктивність праці 1-го працівника збільшиться на 6,51%, фондовіддача основних засобів збільшиться на 0,83%.

Витрати на підривання 1 м³ гірничої маси зменшаться на 1,58%, а витрати на 1 грн. товарної продукції зменшаться на 1,65%, що дозволить підприємству збільшити прибуток на 21,5%, а рентабельність продукції – на 1,9%.

Збільшення доходу від реалізації продукції разом зі скороченням витрат на виробництво дозволить збільшити частину прибутку, як власного джерела фінансування, що спрямовується на формування активів підприємства.

Таким чином, в результаті збільшення обсягів реалізації та зниження її собівартості валовий прибуток підприємства збільшується на 21,49%.

Необоротні активи підприємства збільшаться на вартість двох навігаційних систем на загальну суму 300 тис. грн., але при цьому і зменшаться за рахунок реалізації законсервованого обладнання на суму 105,5 тис. грн. Загальна зміна вартості необоротних активів збільшиться на 194,5 (300-105,5) тис. грн.

Вартість оборотних активів збільшиться на суму збільшення запасів внаслідок збільшення обсягу виконання робіт на 6,5%.

Планується зменшення дебіторської заборгованості з бюджетом на рівні 2%, але, враховуючи складну економічну ситуацію в державі, фактично отримати борг від держави є малоімовірним.

Грошові кошти збільшаться за рахунок здачі в оренду складських приміщень у розмірі 1632 тис. грн.

Як свідчить інформація табл. 3.9, в результаті запропонованих організаційно-технічних заходів коефіцієнт автономії збільшиться на 2,99%, що свідчить про збільшення частки власних джерел фінансування активів.

Таблиця 3.9

**Зміна показників фінансової стійкості ПАТ «ПВП
«Кривбасвибухпром» в результаті реалізації стратегії управління
активами**

Показник	Кількісний норматив	Тенденція покращення	Початок планового року	Кінець планового року	Відх.,%
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	$\geq 0,5$	збільшення	0,67	0,69	2,99
Коефіцієнт концентрації залученого (позичкового) капіталу	$< 0,5$	зменшення	0,25	0,24	-4,00
Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	> 1	зменшення	1,47	1,45	-1,36
Коефіцієнт фінансового левериджу	-	зменшення	0,37	0,35	-5,41

Внаслідок цього зменшиться коефіцієнт концентрації позичкового капіталу на 4%, коефіцієнт фінансового ризику зменшиться на 1,36%, а коефіцієнт фінансового левериджу зменшиться на 5,4%.

Висновки до розділу 3

Узагальнюючи результати розділу 3, слід підкреслити, що в межах розробки стратегії реалізації активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» нами було запропоновано ряд організаційно-технічних заходів, спрямованих на збільшення власних джерел фінансування через збільшення прибутку внаслідок збільшення обсягів підривання гірничої маси та скорочення витрат на виконання цих робіт. Також з метою поліпшення структури активів нами

пропонується реалізувати законсервоване обладнання, яке не використовується в операційному процесі.

Сукупний економічний ефект від реалізації розробленого проекту має становити 26811,28 тис. грн.

В результаті реалізації запропонованих заходів збільшиться обсяг виконуваних робіт і разом з іншими фінансовими надходженнями це дозволить забезпечити збільшення доходу від реалізації продукції. Підвищиться ефективність використання виробничих ресурсів, знизиться рівень питомих витрат, за рахунок чого збільшиться прибуток та підвищиться рентабельність підприємства.

Висновки

Актуальність виконаних досліджень обумовлена тим, що ефективно управляючи активами, можна достатньо швидко досягти позитивних результатів у фінансовому оздоровленні підприємства. Незважаючи на це, в даний час принципи управління активами в повній мірі не пророблені у вітчизняній науковій та методичній літературі, що відбивається на практиці: комплексної політики управління активами немає у переважної більшості українських підприємств.

Все майно, яким володіє підприємство і яке відображене в його балансі, називається активами підприємства. Активи є економічними ресурсами підприємства у формі сукупних майнових цінностей, що використовуються у господарській діяльності з метою одержання прибутку.

Система управління оборотними активами представляє собою частину загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у формуванні необхідного обсягу і складу оборотних активів, раціоналізації й оптимізації структури джерел їх фінансування.

Розміщення коштів підприємства має дуже велике значення у фінансовій діяльності підприємства і підвищенні її ефективності. Від того, які інвестиції вкладено в основні і оборотні кошти, скільки їх перебуває у сфері виробництва і обігу, у грошовій і матеріальній формах, наскільки оптимальне їх співвідношення, багато в чому залежать результати виробничої і фінансової діяльності.

Система управління оборотними активами підприємства розробляється за такими основними етапами: аналіз оборотних активів підприємства у попередньому періоді; визначення принципів підходів щодо формування оборотних активів підприємства; оптимізація обсягу оборотних активів; оптимізація співвідношення постійної та змінної частин оборотних активів; забезпечення необхідної ліквідності оборотних активів; забезпечення підвищення рентабельності оборотних активів; забезпечення мінімізації

втрат оборотних активів у процесі їх використання.

Обґрунтування стратегії управління активами підприємства повинне здійснюватися за допомогою декількох методів, які включають динамічний аналіз активів підприємства за даними фінансової звітності; конкурентний аналіз активів підприємства; динамічний та конкурентний аналіз показників ефективності використання активів підприємства у розрізі їх окремих груп; оцінку активів з урахуванням вартості гудвілу; оцінку активів за ринковою вартістю акцій підприємства. Такі підходи дозволять досягти максимальної інтеграції системи менеджменту вітчизняних підприємств у світову практику управління.

Основними напрямками підвищення керованості активами вітчизняних підприємств є формування оптимальної структури активів та правильний вибір способу їх фінансування.

Базою дослідження у роботі виступало ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром».

На основі аналітичної оцінки ефективності діяльності ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» нами встановлено, що упродовж аналізованого періоду основні техніко-економічні показники діяльності підприємства погіршилися, що пов'язано більшою мірою зі зменшенням обсягів спеціальних замовлень через відмову від послуг ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» основних контрагентів, а також загостренням світової економічної кризи. Внаслідок цього майже на протязі всіх років аналізованого періоду спостерігалось зниження обсягів виробництва, зниження рівня використання виробничих ресурсів, зростання витрат та зниження рівня рентабельності продукції та підприємства. Зменшення кількості споживачів послуг підприємства вплинуло на формування виробничої структури, зі складу якої було ліквідовано два гірничих цехи, що обумовило значне скорочення чисельності персоналу підприємства.

Економічна оцінка структури та джерел фінансування активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибхпром» показала, що вартість активів упродовж

аналізованого періоду зменшилася за рахунок значного зменшення вартості оборотних активів, але при цьому у структурі активів майже на протязі всього періоду значно превалювала частка оборотних активів.

Аналіз динаміки монетарних активів свідчить про їх зростання за аналізований період майже у 4 рази, що свідчить про збільшення ризику у формуванні активів, оскільки монетарні активи є найбільш уразливими до інфляційних процесів.

Нестійка динаміка співвідношення немонетарних активів до монетарних. Співвідношення оборотних і необоротних активів має тенденцію до зменшення, що також говорить про неефективність управління активами підприємства. Про формування неефективної структури активів підприємства свідчить і зменшення коефіцієнту реальної вартості майна .

Вартість оборотних активів упродовж аналізованого періоду також скоротилася за рахунок значного зменшення вартості товарів, запасів та дебіторської заборгованості за товари. Але при цьому збільшилася дебіторська заборгованість за розрахунками та кількість грошових коштів.

Структура оборотних активів підприємства характеризується превалюванням в ній частки дебіторської заборгованості за товари, а також дебіторської заборгованості за розрахунками, що є негативною тенденцією, оскільки зменшує маневреність та автономність підприємства.

Загальна сума дебіторської заборгованості за аналізований період скоротилася за рахунок значного скорочення дебіторської заборгованості за виконані роботи, тобто за рахунок покращення платіжної дисципліни замовників робіт. Але при цьому частка цієї дебіторської заборгованості в активах підприємства є значною.

Натомість значно збільшилася дебіторська заборгованість по розрахунках (більше, ніж у 10 разів), особливо за рахунок бюджетних платежів.

Збільшення коефіцієнту співвідношення дебіторської заборгованості до кредиторської свідчить про зростання фінансового ризику підприємства.

Динаміка необоротних активів в цілому за аналізований період є зростаючою за рахунок зростання вартості основних засобів. Негативними тенденціями у формуванні необоротних активів підприємства упродовж аналізованого періоду є суттєве зменшення вартості нематеріальних активів.

Загалом, процес формування активів підприємства за аналізований період був неефективним, що свідчить про значні недоліки в механізмі управління даним процесом на підприємстві.

Ефективність використання основних засобів на підприємстві упродовж аналізованого періоду характеризується зменшенням показника фондівіддачі, збільшенням показника фондомісткості виконаних, зниженням коефіцієнту використання технологічного автопарку, зниженням рентабельності основних засобів на 63,04%.

Ефективність використання оборотних активів підприємства на протязі аналізованого періоду підвищилася, про що свідчить збільшення показника оборотності оборотних активів, скорочення тривалості одного обороту, зменшення завантаження активів в обороті.

В цілому рентабельність активів підприємства упродовж аналізованого періоду знижується.

Виконана оцінка ефективності використання активів підприємства через аналіз ділової активності підприємства показала, що внаслідок недостатніх темпів зростання вартості активів ділова активність підприємства зменшувалася.

Таким чином, основними резервами поліпшення формування та використання активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» є покращення структури основних засобів за рахунок збільшення їх активної частини, покращення структури оборотних активів за рахунок скорочення дебіторської заборгованості, збільшення частки власних джерел фінансування активів внаслідок збільшення обсягів виконаних робіт.

в межах розробки стратегії реалізації активів ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» нами було запропоновано ряд організаційно-технічних

заходів, спрямованих на збільшення власних джерел фінансування через збільшення прибутку внаслідок збільшення обсягів підривання гірничої маси та скорочення витрат на виконання цих робіт. Також з метою поліпшення структури активів нами пропонується реалізувати законсервоване обладнання, яке не використовується в операційному процесі.

Сукупний економічний ефект від реалізації розробленого проекту має становити 26811,28 тис. грн.

В результаті реалізації запропонованих заходів збільшиться обсяг виконуваних робіт і разом з іншими фінансовими надходженнями це дозволить забезпечити збільшення доходу від реалізації продукції. Підвищиться ефективність використання виробничих ресурсів, знизиться рівень питомих витрат, за рахунок чого збільшиться прибуток та підвищиться рентабельність підприємства.

Збільшення доходу від реалізації продукції разом зі скороченням витрат на виробництво дозволить збільшити частину прибутку, як власного джерела фінансування, що спрямовується на формування активів підприємства.

В результаті реалізації запропонованих заходів також поліпшиться фінансовий стан підприємства та підвищиться його фінансова стійкість. Тобто, мету дипломної роботи можна вважати досягнутою.

31.05.2025

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України. – Х.: ТОВ "Одіссей", 2004. – 248 с.
2. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989.-647 с.
3. Бланк И.А. Управление прибылью / И.А. Бланк. – М.: НИКА, 2001. – 640 С.
4. Бланк И.А. Управление денежными потоками. / И.А. Бланк. – К.: Ника – Центр, Эльга, 2002. – 736 с.
5. Беседін І. В. Про деякі методи прогнозування економічних показників / І.В. Беседін // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – К.: 2021. – с.26
6. Бондар Н.М. Економіка підприємства. / Н.М. Бондар – К.: Видавництво А.С.К., 2014. – 400с.
7. Бурман К. Нематериальные организационные способности как компонент стоимости предприятия / К. Бурман // Проблемы теории и практики управления. — 2017. — №3. – с.19-22
8. Василенко В. А. Стратегічне управління: [навч. посібник]. / В. А. Василенко, Т.І. Ткаченко.– К.: ЦУЛ, 2013. – 396 с.
9. Верба В.А. Систематизація активів підприємства: стратегічний аспект / В.А. Верба // Економіка: проблеми теорії та практики: збірник наукових праць. Випуск 220: Том II. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2019. – С. 493-501.
10. Грачев С. Управление активами предприятия посредством ERP / С. Грачев [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://offline.cio-world.ru/2007/63/329895>
11. Гребешкова О.Н. Стратегічне управління активами підприємства / О.Н.Гребешкова, І.О. Федорцова // Сіверянський літопис: Всеукраїнський науковий журнал. – 2017. – №6. – С. 196-203.
12. Євдокимова Н. М. Економічна діагностика: [Навч.-метод. посіб.

для самот. вивчення дисципліни] / Н. М. Євдокимова, А. В. Кірієнко / Київський національний економічний ун-т — К.: КНЕУ, 2000. — 110с.

13. Єпіфанов А.О. Обґрунтування фінансового механізму підприємства / А.О.Єпіфанов, В.П.Москаленко, О.В.Шипунова // Фінанси України. – 2018. - №1. - С. 3-11

14. Економічний аналіз : [навч. посіб.] / за ред. М.Г. Чумаченка. - [2-е вид., перероб. і доп.]. - К. : КНЕУ, 2021.- 540 с.

15. Економічний аналіз: [навч. посіб.] / [М.А. Болюх, В.З. Бурчевський, М.І. Горбітюк та ін.]; За ред. акад. НАНУ, проф. С Чумаченка . – К.: КНЕУ, 2013. – 556 с.

16. Економіка підприємства : [підруч.] / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенко. - [вид. 4-те, перероб. і доп.]. - К. : КНЕУ, 2009.- 816, [8] с.

17. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз: [навч. посіб]. / К. В.Ізмайлова– К.: МАУП, 2001. – 152с.

18.Карданская Н.Л. Основы принятия управленческих решений. / Н.Л. Карданская– М.: Русская Деловая Литература, 1988.-356с.

19.Каралезін В. Я. Методи визначення ефективності здійснення діяльності / В. Я. Каралезін, С.В.Каламбет // Економіст. - №4 (54), 2021. – с 22-29

20.Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: [підручник] / [Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній] / За ред.. проф.. А.Г.Загороднього. 3-тє вид., перероб. і доп.- К.: Знання, 2018. -487 с.

21.Кондинская О. Стратегический маркетинг и финансовое планирование / О.Кондинская // Маркетинг. – 2019 . - №2. - С. 34-46.

22.Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. [2-ге видання, перероб. і доп.] / О.Кононенко – Х.: - Фактор, 2022. – 148 с.

23.Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: [навч. посіб] / М.Я. Коробов. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2000. – 378 с.

24.Котляр М.Л. Аналіз фінансового стану підприємства / М.Л.Котляр // Фінанси України. – 2018. - №5. - С. 99-104

25.Крум П.В. Економіка підприємства: [навч. посіб.] / [П.В. Крум, В.І. Подвігіна, Б.М. Сердюк та ін.] / за заг.ред. П.В.Крума, В.І.Подвігіної, Б.М.Сердюка. – К.: Ельга - Н, КТН, 2017. – 780 с.

26.Крюков А.Ф. Анализ методик прогнозирования кризисной ситуации коммерческих организаций с использованием финансовых индикаторов / А.Ф. Крюков // Менеджмент в России и за рубежом. - 2018. - №2. - С. 92-98

27. Малик Н.І. Фінансовий аналіз діяльності підприємства/ Н.І. Малик, О.А. Нужна // Економічний форум. – 2019. - №1. – С. 36-44

28. Метьюс М.Р . Теория бухгалтерского учета: [Учебник] / [Пер. с англ]. Под ред. Я.В. Соколова, И.А. Смирновой. — М.: Аудит, ЮНИТИ, 2018. — 663 с.

29. Мних Е. В., Буряк П. Ю. Економічний аналіз на промисловому підприємстві [навч. посіб.] / Е.В.Мних, П.Ю.Буряк. – Львів.: Світ, 1998. – 431с.

30. Наливайко А.П. Теорія стратегії підприємства. Сучасний стан та напрямки розвитку: Монографія. / А.П.Наливайко – К.: КНЕУ, 2001. – 227 с.

31.Немцов В.Д. Стратегический менеджмент./ В.Д.Немцов, М.Е.Довгань // К.:УПК ЕКСОБ, 2001. – 560с.

32. Оберемчук В. Ф. Стратегія підприємства: короткий курс лекцій. / В. Ф.Оберемчук – К.: МАУП, 2000. – 128с.

33. Петрович Й.М. Економіка підприємства [навч. посіб.] / Й.М.Петрович, А.Ф.Кіт, Г.М.Захарчин, Г.І.Кіндрацька. – Львів: «Магнолія плюс», 2016. – 580с

34. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: [навч. посіб.] / Г.В. Савицька .- [3-тє вид., випр. і доп.]. - К.: Знання, 2007. - 668с.

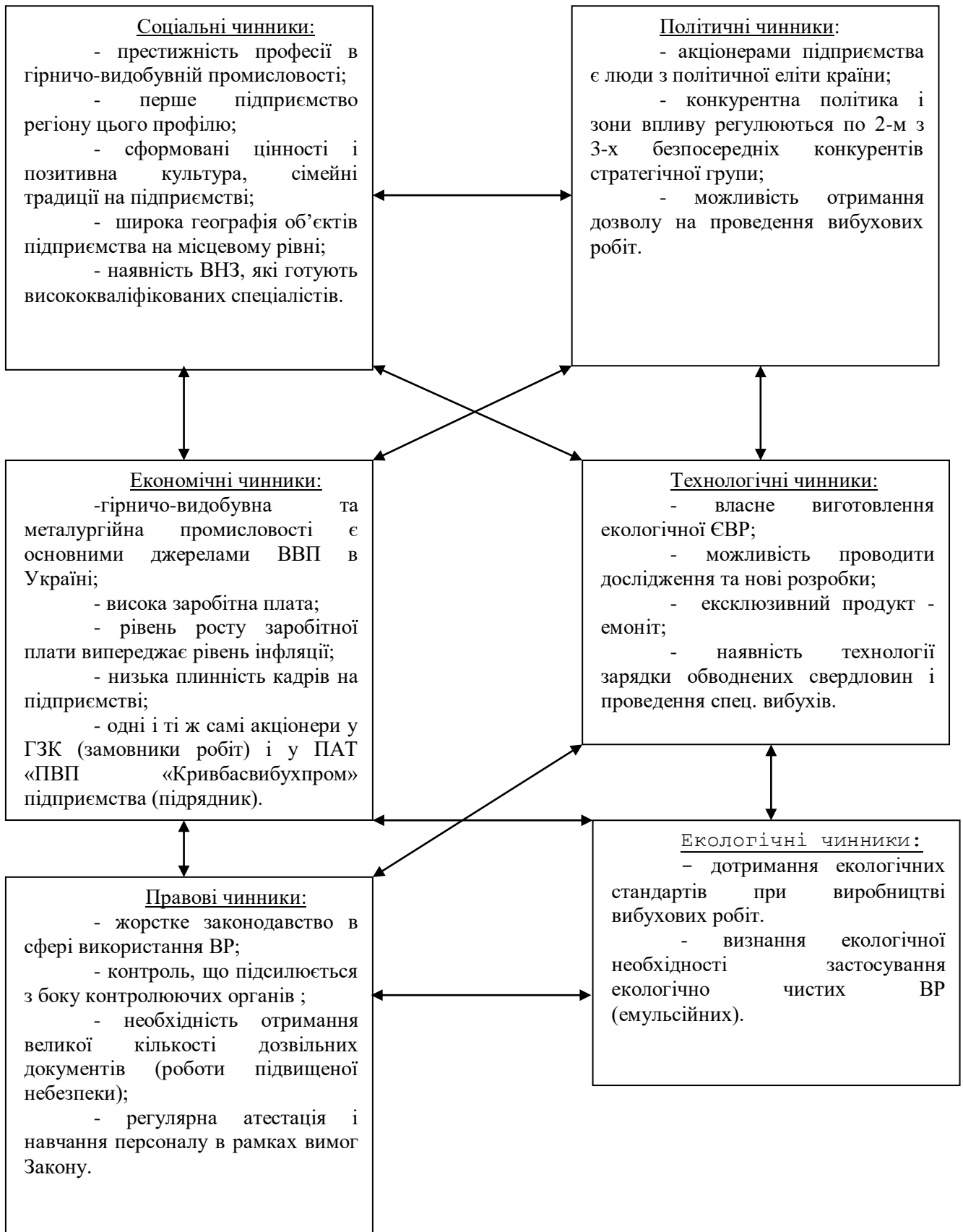
35. Фінанси підприємств: [Підручник] / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. - К.: КНЕУ, 2000. - 460 с.

36. Фінансовий менеджмент: [Навч. посібник] / За ред. Г.Г. Кірейцева. – К.: ЦУЛ, 2002. – 496 с.

37. Шершньова З. Е. Стратегічне управління: [навч. посібник]. / З. Е. Шершньова, С. В. Оборська – К., 1998.-418 с.
38. Економіка виробничого підприємства / За ред. Петровича В. І. – К.: Знання, 2001 – 341 с.
39. Економіка підприємства: [Підручник] / За ред. С. В. Покропивного– К.: КНЕУ, 2001 – 528 с.
40. Економічний аналіз. [Навч. посібник] / За ред. Чумаченко Н.Г. – К.: КНЕУ, 2021 – 540 с.
41. Экономическая стратегия фирмы. / Под ред. А.П. Градова. – СПб.: Специальная литература, 1995. -436 с.
42. Управління підприємствами: сучасні тенденції розвитку: [монографія] / [Н.П. Гончарова, О.С. Федонін, Г.О. Швиданенко та ін.]. / За заг. ред.. проф.. О.С. Федоніна. – К.: КНЕУ, 2006. – 288 с.
43. Фітас Н.Ю. Економічна сутність управління активами та пасивами [Електронний ресурс] // Н.Ю. Фітас // - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua /portal/natural/Nvuu/Ekon/2010_31/statti/4_7.htm
44. Чебанова Н. В. Стратегічне управління активами підприємств залізничного комплексу / Н. В.Чебанова // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня к.е.н. - Харків – 2019. – 18 С.
45. Шваб Л.І. Економіка підприємства: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / Л.І. Шваб. - [4-е вид.].– К.: Каравела, 2007. – 584 с.
46. Ящук Д.Л. Дослідження методології управління активами промислових підприємств / Д.Л. Ящук // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2018. - № 32. – С. 250-259
47. Статистичний бюлетень «Виробництво промислової продукції за видами в Україні за січень-грудень 2021 року» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

ДОДАТОК А

Модель макросередовища і основні чинники, які формують зовнішнє оточення ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»

ДОДАТОК Б
Оцінка економічного потенціалу ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»
за 2018-2022 рр.

Таблиця Б.1

Оцінка економічного потенціалу підприємства за 2018 р.

№ з/п	Показники	Кількісний норматив	Тенденція покращення	Фактичне значення
1.	Показники ліквідності та платоспроможності			
1.1.	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	збільшення	1,7236
1.2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	збільшення	1,4167
1.3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	>0,2	збільшення	0,0071
2.	Показники оцінки фінансової стійкості (ринкової рівноваги)			
2.1.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	≥0,5	збільшення	0,4941
2.2.	Коефіцієнт концентрації залученого (позичкового) капіталу	<0,5	зменшення	0,5059
2.3.	Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	>1	зменшення	2,0233
2.4.	Коефіцієнт маневреності	>0,3	збільшення	0,6128
3.	Рентабельність результатів фінансово-господарської діяльності			
3.1.	Коефіцієнт рентабельності основних засобів	середньогалузеве значення	збільшення	0,5906
3.2.	Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	- // -	- // -	0,2362
3.3.	Рентабельність функціонуючого капіталу	- // -	- // -	0,3151
3.4.	Коефіцієнт рентабельності коштів, які спрямовані на споживання	- // -	- // -	1,3268
3.5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	- // -	- // -	0,2895
3.6.	Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	- // -	- // -	0,3847
3.7.	Коефіцієнт рентабельності усього капіталу	- // -	- // -	0,1652
4.	Рентабельність використання організаційно-управлінського потенціалу			
4.1.	Коефіцієнт рентабельності доходу	середньогалузеве значення	збільшення	0,1792
4.2.	Коефіцієнт загальної рентабельності обороту	- // -	- // -	0,1420
4.3.	Коефіцієнт чистої рентабельності обороту	- // -	- // -	0,0947
4.4.	Коефіцієнт віддачі адміністративних витрат	- // -	- // -	29,3062
4.5.	Коефіцієнт віддачі витрат на збут	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
4.6.	Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	- // -	- // -	0,2184
4.7.	Коефіцієнт рентабельності адміністративних витрат	- // -	- // -	2,7741
4.8.	Коефіцієнт рентабельності збутових витрат	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
5.	Показники комерційної активності			
5.1.	Коефіцієнт віддачі власного капіталу	середньогалузеве значення	збільшення	3,0581
5.2.	Коефіцієнт віддачі залученого капіталу	- // -	- // -	4,0637
5.3.	Коефіцієнт оборотності активів	- // -	- // -	1,7455

5.4.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	- // -	- // -	5,0525
5.5.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	- // -	- // -	1,6323
5.6.	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	- // -	- // -	9,8181
5.7.	Коефіцієнт оборотності основних засобів	- // -	- // -	6,2388
5.8.	Коефіцієнт віддачі поточних активів	- // -	- // -	2,4948
5.9.	Коефіцієнт віддачі усього капіталу	- // -	- // -	1,7455
6.	Показники конкурентоспроможності товару			
6.1.	Коефіцієнт рентабельності продаж	середньогалузеве значення	збільшення	0,0947
6.2.	Коефіцієнт рентабельності продукції	- // -	- // -	0,1697

Продовження додатку Б

Таблиця Б.2

Оцінка економічного потенціалу ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром» за 2019 р.

№ з/п	Показники	Кількісний норматив	Тенденція покращення	Фактичне значення
1.	Показники ліквідності та платоспроможності			
1.1.	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	збільшення	1,5560
1.2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	збільшення	1,4730
1.3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	>0,2	збільшення	0,8455
2.	Показники оцінки фінансової стійкості (ринкової рівноваги)			
2.1.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	≥0,5	збільшення	0,4318
2.2.	Коефіцієнт концентрації залученого (позичкового) капіталу	<0,5	зменшення	0,5682
2.3.	Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	>1	зменшення	2,3155
2.4.	Коефіцієнт маневреності	>0,3	збільшення	0,6872

3.	Рентабельність результатів фінансово-господарської діяльності			
3.1.	Коефіцієнт рентабельності основних засобів	середньогалузеве значення	збільшення	0,6351
3.2.	Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	- // -	- // -	0,1616
3.3.	Рентабельність функціонуючого капіталу	- // -	- // -	0,1426
3.4.	Коефіцієнт рентабельності коштів, які спрямовані на споживання	- // -	- // -	1,4611
3.5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	- // -	- // -	0,2786
3.6.	Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	- // -	- // -	0,2341
3.7.	Коефіцієнт рентабельності усього капіталу	- // -	- // -	0,1272
4.	Рентабельність використання організаційно-управлінського потенціалу			
4.1.	Коефіцієнт рентабельності доходу	середньогалузеве значення	збільшення	0,1744
4.2.	Коефіцієнт загальної рентабельності обороту	- // -	- // -	0,1970
4.3.	Коефіцієнт чистої рентабельності обороту	- // -	- // -	0,1565
4.4.	Коефіцієнт віддачі адміністративних витрат	- // -	- // -	19,6766
4.5.	Коефіцієнт віддачі витрат на збут	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
4.6.	Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	- // -	- // -	0,2113
4.7.	Коефіцієнт рентабельності адміністративних витрат	- // -	- // -	3,0793
4.8.	Коефіцієнт рентабельності збутових витрат	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
5.	Показники комерційної активності			
5.1.	Коефіцієнт віддачі власного капіталу	середньогалузеве значення	збільшення	1,7805
5.2.	Коефіцієнт віддачі залученого капіталу	- // -	- // -	1,4959
5.3.	Коефіцієнт оборотності активів	- // -	- // -	0,8131
5.4.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	- // -	- // -	1,6856
5.5.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	- // -	- // -	0,9447
5.6.	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	- // -	- // -	8,6311
5.7.	Коефіцієнт оборотності основних засобів	- // -	- // -	4,0583
5.8.	Коефіцієнт віддачі поточних активів	- // -	- // -	1,0329
5.9.	Коефіцієнт віддачі усього капіталу	- // -	- // -	0,8131
6.	Показники конкурентоспроможності товару			
6.1.	Коефіцієнт рентабельності продаж	середньогалузеве значення	збільшення	0,1565
6.2.	Коефіцієнт рентабельності продукції	- // -	- // -	0,1410

Продовження додатку Б

Таблиця Б.3

Оцінка економічного потенціалу ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»
за 2020 р.

Показники	Кількісний норматив	Тенденція покращення	Фактичне значення
Показники ліквідності та платоспроможності			
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	збільшення	1,2433
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	збільшення	1,1591
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	>0,2	збільшення	0,0729
Показники оцінки фінансової стійкості (ринкової рівноваги)			
Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	≥0,5	збільшення	0,3851
Коефіцієнт концентрації залученого (позичкового) капіталу	<0,5	зменшення	0,6149
Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	>1	зменшення	2,5958
Коефіцієнт маневреності	>0,3	збільшення	0,3824
Рентабельність результатів фінансово-господарської діяльності			
Коефіцієнт рентабельності основних засобів	середньогалузеве значення	збільшення	0,1316
Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	- // -	- // -	0,0311
Рентабельність функціонуючого капіталу	- // -	- // -	0,1060
Коефіцієнт рентабельності коштів, які спрямовані на споживання	- // -	- // -	0,2710
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	- // -	- // -	0,0610
Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	- // -	- // -	0,0419
Коефіцієнт рентабельності усього капіталу	- // -	- // -	0,0248
Рентабельність використання організаційно-управлінського потенціалу			
Коефіцієнт рентабельності доходу	середньогалузеве значення	збільшення	0,1696
Коефіцієнт загальної рентабельності обороту	- // -	- // -	0,0681
Коефіцієнт чистої рентабельності обороту	- // -	- // -	0,0399
Коефіцієнт віддачі адміністративних витрат	- // -	- // -	12,8296
Коефіцієнт віддачі витрат на збут	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	- // -	- // -	0,2042
Коефіцієнт рентабельності адміністративних витрат	- // -	- // -	0,5122
Коефіцієнт рентабельності збутових витрат	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
Показники комерційної активності			
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	середньогалузеве значення	збільшення	1,5276
Коефіцієнт віддачі залученого капіталу	- // -	- // -	1,0495
Коефіцієнт оборотності активів	- // -	- // -	0,6222
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	- // -	- // -	1,1473
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	- // -	- // -	0,6980
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	- // -	- // -	10,8963
Коефіцієнт оборотності основних засобів	- // -	- // -	3,2959
Коефіцієнт віддачі поточних активів	- // -	- // -	0,7796

Коефіцієнт віддачі усього капіталу	- // -	- // -	0,6222
<i>Показники конкурентоспроможності товару</i>			
Коефіцієнт рентабельності продаж	середньогалузеве значення	збільшення	0,0399
Коефіцієнт рентабельності продукції	- // -	- // -	0,1009

Продовження додатку Б

Таблиця Б.4

Оцінка економічного потенціалу ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»
за 2021 р.

Оцінка економічного потенціалу підприємства				
№ з/п		Кількісний норматив	Тенденція покращення	Фактичне значення
1.	Показники ліквідності та платоспроможності			
1.1.	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	збільшення	1,7407
1.2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	збільшення	1,5185
1.3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	>0,2	збільшення	0,0725
2.	Показники оцінки фінансової стійкості (ринкової рівноваги)			
2.1.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	≥0,5	збільшення	0,6181
2.2.	Коефіцієнт концентрації залученого (позичкового) капіталу	<0,5	зменшення	0,3819
2.3.	Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	>1	зменшення	1,6173
2.4.	Коефіцієнт маневреності	>0,3	збільшення	0,4408
3.	Рентабельність результатів фінансово-господарської діяльності			
3.1.	Коефіцієнт рентабельності основних засобів	середньогалузеве значення	збільшення	0,1986
3.2.	Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	- // -	- // -	0,0767
3.3.	Рентабельність функціонуючого капіталу	- // -	- // -	0,1891
3.4.	Коефіцієнт рентабельності коштів, які спрямовані на споживання	- // -	- // -	0,3668
3.5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	- // -	- // -	0,1140
3.6.	Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	- // -	- // -	0,1038
3.7.	Коефіцієнт рентабельності усього капіталу	- // -	- // -	0,0543
4.	Рентабельність використання організаційно-управлінського потенціалу			
4.1.	Коефіцієнт рентабельності доходу	середньогалузеве значення	збільшення	0,1687
4.2.	Коефіцієнт загальної рентабельності обороту	- // -	- // -	0,0806
4.3.	Коефіцієнт чистої рентабельності обороту	- // -	- // -	0,0488
4.4.	Коефіцієнт віддачі адміністративних витрат	- // -	- // -	14,2984
4.5.	Коефіцієнт віддачі витрат на збут	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
4.6.	Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	- // -	- // -	0,2029
4.7.	Коефіцієнт рентабельності адміністративних витрат	- // -	- // -	0,6980
4.8.	Коефіцієнт рентабельності збутових витрат	- // -	- // -	#ДЕЛ/0!
5.	Показники комерційної активності			
5.1.	Коефіцієнт віддачі власного капіталу	середньогалузеве значення	збільшення	2,3345
5.2.	Коефіцієнт віддачі залученого капіталу	- // -	- // -	2,1262
5.3.	Коефіцієнт оборотності активів	- // -	- // -	1,1131
5.4.	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	- // -	- // -	2,3371
5.5.	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	- // -	- // -	0,9991
5.6.	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	- // -	- // -	14,6727
5.7.	Коефіцієнт оборотності основних засобів	- // -	- // -	4,0680

5.8.	Коефіцієнт віддачі поточних активів	- // -	- // -	1,5706
5.9.	Коефіцієнт віддачі усього капіталу	- // -	- // -	1,1131
6.	<i>Показники конкурентоспроможності товару</i>			
6.1.	Коефіцієнт рентабельності продаж	середньогалузеве значення	збільшення	0,0488
6.2.	Коефіцієнт рентабельності продукції	- // -	- // -	0,1095

Закінчення додатку Б

Таблиця Б.5

Оцінка економічного потенціалу ПАТ «ПВП «Кривбасвибухпром»
за 2022р.

№ з/п	Показники	Кілісний норматив	Тенденція покращення	Фактичне значення
1	Показники ліквідності та платоспроможності			
.1.	Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	>1	збільшення	3,118 2
.2.	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,6-0,8	збільшення	2,679 8
.3.	Коефіцієнт абсолютної ліквідності (платоспроможності)	>0,2	збільшення	0,551 3
2	Показники оцінки фінансової стійкості (ринкової рівноваги)			
.1.	Коефіцієнт концентрації власного капіталу (автономії)	≥0,5	збільшення	0,755 3
.2.	Коефіцієнт концентрації залученого (позичкового) капіталу	<0,5	зменшення	0,244 7
.3.	Коефіцієнт фінансового ризику (залежності)	>1	зменшення	1,323 9
.4.	Коефіцієнт маневреності	>0,3	збільшення	0,406 2
3	Рентабельність результатів фінансово-господарської діяльності			
.1.	Коефіцієнт рентабельності основних засобів	середньогогалузевого значення	збільшення	0,163 1
.2.	Коефіцієнт рентабельності оборотних активів	- //	- // -	0,170 6
.3.	Рентабельність функціонуючого капіталу	- //	- // -	0,223 7
.4.	Коефіцієнт рентабельності коштів, які спрямовані на споживання	- //	- // -	0,486 9
.5.	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	- //	- // -	0,122 0
.6.	Коефіцієнт рентабельності залученого капіталу	- //	- // -	0,255 2
.7.	Коефіцієнт рентабельності усього капіталу	- //	- // -	0,082 5
4	Рентабельність використання організаційно-управлінського потенціалу			
.1.	Коефіцієнт рентабельності доходу	середньогогалузевого значення	збільшення	0,163 6
.2.	Коефіцієнт загальної рентабельності обороту	- //	- // -	0,086 1
.3.	Коефіцієнт чистої рентабельності обороту	- //	- // -	0,060 9
.4.	Коефіцієнт віддачі адміністративних витрат	- //	- // -	14,93 35
.5.	Коефіцієнт віддачі витрат на збут	- //	- // -	#ДЕ Л/0!
.6.	Коефіцієнт рентабельності поточних витрат	- //	- // -	0,195 5

.7.	4	Коефіцієнт рентабельності адміністративних витрат	- // -	- // -	0,9098
.8.	4	Коефіцієнт рентабельності збутових витрат	- // -	- // -	#ДЕ Л/0!
.	5	Показники комерційної активності			
.1.	5	Коефіцієнт віддачі власного капіталу	сер едньогогалузе ве значення	збільше ння	2,0030
.2.	5	Коефіцієнт віддачі залученого капіталу	- // -	- // -	4,1882
.3.	5	Коефіцієнт оборотності активів	- // -	- // -	1,3550
.4.	5	Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	- // -	- // -	5,9254
.5.	5	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	- // -	- // -	2,1057
.6.	5	Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	- // -	- // -	20,2124
.7.	5	Коефіцієнт оборотності основних засобів	- // -	- // -	2,6772
.8.	5	Коефіцієнт віддачі поточних активів	- // -	- // -	2,7999
.9.	5	Коефіцієнт віддачі усього капіталу	- // -	- // -	1,3550
.	6	Показники конкурентоспроможності товару			
.1.	6	Коефіцієнт рентабельності продаж	сер едньогогалузе ве значення	збільше ння	0,0609
.2.	6	Коефіцієнт рентабельності продукції	- // -	- // -	0,1069

ЗГОДА здобувача(чки) вищої освіти
Державного університету економіки і технологій
про перевірку кваліфікаційної роботи на прояви
академічного плагіату
та розміщення в Репозитарії Університету

я, Тучасівко Олексій Валерійович (ПІП)
підтримую політику Державного університету економіки і технологій
з академічної доброчесності і відкритого доступу.

Засвідчую, що кваліфікаційна бакалаврська (магістерська)
робота

Розробка та обґрунтування
сучасної управлінської діяльності
підприємства

(назва роботи повністю) виконана самостійно та не містить академічного плагіату. Я не надавав(ла) і не одержував(ла) недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Державного університету економіки і технологій ознайомлений(а). Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення норм академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Також я поінформований(на), що відповідно до «Положення про Репозитарій (електронну базу даних) Державного університету економіки і технологій» зазначена робота буде розміщена в Електронному архіві Університету (Репозитарії ДУЕТ). З умовами такого розміщення ознайомлений(на).

10.06.2025
Дата

підпис

О.В. Тучасівко
ініціали, прізвище (власноруч)